KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır
H.Əliyev

DÎPLOMAT

www.Diplomata-kurdi.com

№ 35 (146), 8-15 dekabr, Çilîya pêş - sal 2011
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û sîyasî

Qiyməti, Hêjaye 40 qəpik

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məsçidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbahəddin Eloğlu

Anım — Xatirələr unudulmur

ULU ÖNDƏR HƏR ZAMAN BİZİMLƏDİR

Nə qədər ki, müstəqil Azərbaycan dövləti var, Azərbaycan xalqı var, ümummilli lider, Böyük Öndər Heydər Əliyev də ürəklərdə yaşayacaqdır!

"BAKI-TBİLİSİ-CEYHAN" ƏSRİN DÜNYƏVİ SÜLH MÜQAVİLƏSİ

Xəyalım məni o illərə apardı, Ulu Öndərlə olan görüşüm yada düşdü..... Hər bir insan arzu edər ki, dahi, möhtərəm və mötəbər dövlət rəhbərləri ilə görüşsün. Belə fürsətlərdən biri də mənə qismət oldu. Və mənə dünya siyasətçilərinin öndərləri sırasında olan, Ümummilli lider, Böyük Öndər, müdrik insan, dövlət rəhbəri Heydər Əliyev cənabları ilə görüşmək nəsib oldu. Səh. 2

Səh. 6

BARZANİDƏN AÇIQLAMA GƏLDİ

Səh. 12

Nêçîran Barzanî: Têkdan û şewitandin diyardeyeke xerîbe

Səh. 6

Türk musiqisinin imperatoru İbrahim Tatlısəs bu gün ilk dəfə olaraq telefonla canlı yayıma qoşulub

Səh. 10

İRƏVAN GECƏSİ KEÇİRİLİB

Səh. 4

События в Захо: союз соседних стран и бывших “джашей”?

Səh. 6

KÜRD DEPUTAT TBMM-DƏ ÖZÜNDƏN ÇIXDI

www.netewe.com

"BAKI-TBİLİSİ-CEYHAN" ƏSRİN

Xatiğələğ unudulmuğ

XÖSUS BUĞAXILI

Xəyalım məni o illərə apardı, Ulu Öndərlə olan görüşüm yada düşdü.....

Hər bir insan arzu edər ki, dahi, möhtərəm və mötəbər dövlət rəhbərləri ilə görüşsün. Belə fürsətlərdən biri də mənə qismət oldu. Və mənə dünya siyasətçilərinin öndərləri sırasında olan, Ümummilli lider, Böyük Öndər, müdrik insan, dövlət rəhbəri Heydər Əliyev cənabları ilə görüşmək nəsib oldu. O gün mənim həyatımın ən xoş günlərindən biri idi. O günü mən hər zaman xoş xatirələr kimi xatırlayıram, anıram və yeri düşəndə o görüş haqqında dostlara fəxrlə danışıram.

O ölməz insanla görüşdüyüm üçün özümü xoşbəxt sayıram.

1992-ci ilin dekabr ayı idi.Hər yerdə hərc-mərclik hökm sürürdü. Cəbhədə

itaətsizlik, özbaşınalıq yaranmış, günü-gündən torpaqlarımız əldən gedir, şəhidlərimizin sayı artırdı. Azərbaycan yas içində idi. Ölkəmizin hər yerində yasxanalar qurulmuşdu. Hər gün cəbhədən xoşagəlməz xəbərlər gəlirdi. Heç kim, heç kimin ərizəsini oxumaq istəmirdi. Demək olar ki, ölkə idarə olunmaz xaosa çevrilmişdi.

Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, o dövrlərdə Azərbaycanda böyük hərcmərcliklər nəticəsində vətəndaş müharibəsinin başlamasına zəmin yaranmışdı, qardaş qırğını başlamışdı. Bunu görən xalq, xalqımızın dahi oğlu, əzəli və əbədi milli liderimiz Heydər Əliyev cənablarını Bakıya dəvət etdi

Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə gəldi və tariximizi, dinimizi, dilimizi, mənəviyyatımızı, parçalanmaq üzrə olan Vətənimizi xilas etdi.

O, Azərbaycan xalqını, Azərbaycan dövlətini məhv olmaqdan, dünya xəritəsindən silinməkdən birdəfəlik xilas etdi. Ölkəmizdə yaşayan milli azlıqlar Heydər Əliyevi, onun apardığı dünyəvi siyasətini böyük məhəbbətlə sevirlər və dəstəkləyirlər. Bu sevgi, bu məhəbbət xalqımızın ürəyində əbədi qalacaq. Çünki xalqımız və ölkəmiz üçün taleyüklü anlarda, düşmənlərimiz etnik azlıq amilindən istifadə etmək istədilər. Azərbaycan xalqının ayrılmaz hissəsi olan azsaylı xalqları fəlakət qarşısında idilər. Məhz vaxtında hakimiyyətə xalq tərəfindən gətirilən Heydər Əliyev cənabları onları bu fəlakətdən xilas etdi.

Üç saata qədər o müdrik insanla söhbət etdik. Olduqca sakit, səbr və təmkinlə bizi dinlədi. Müdrik, qayğılı, mavi okeanlar kimi sonsuz, dərin və mənalı gözləri ilə sanki insanların qəlbini, düşüncəsini oxuyurdu. Zaman keçdikcə, həqiqətən onun nə qədər uzaqgörən siyasətə malik olduğunu daha çox dərk etdim.

O, Azərbaycanımızın inkişafı və dirçəldilməsi üçün bir çox müqavilələr və kontraktlar bağlayıb, dəyərli görüşlər keçirib. Bu müqavilələrlə o, Azərbaycanımızı dünya dövlətlərinə tanıtdı, dünya dövlətlərini Azərbaycana bağladı və dünya səhmdarlarını Azərbaycana sərmayə qoymağa sövq etdi. Azərbaycanımız üçün çox dəyərli olan bu müqavilələrdən biri də "Bakı-Tbilisi-Ceyhan"əsrin müqaviləsidir. Bu müqavilənin imzalanmasını düşünəndə, insana yalnız iqtisadi mənfəət və neft ixracatı gəlir. Lakin bu məsələ barədə dərindən düşünəndə görürük ki, müdrik insan, xalqımızın ulu öndəri, Heydər Əliyev bu müqavilə ilə Azərbaycan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Türkmənistan, Türkiyə, Avropanın bir sıra dövlətlərini, eləcə də ABŞ-nı və bu ölkələrlə əlaqəsi, bağlılığı olan ölkələri biri-birinə bağlayıb və sazişsiz, müqaviləsiz bu ölkələr arasında sanki sülh müqaviləsi imzalayıb. Bu ölkələr bundan belə biri-birinin müdafiəsinə qalxmağa, biri-birinin sözünü deməyə, arxa durmağa, yardım etməyə məcburdurlar. Çünki Ulu Öndərin uzaqgörən siyasəti sayəsində bu ölkələr özləri də bilmədən biri-birinə bağlandı və özü də elə güclü qüvvə ilə bağlandı ki, bu bağlılığı heç bir qüvvə poza bilməz.

Hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənabları vaxtında "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft kəmərinin inşasına başladı, onunla bərabər "Bakı-Qars" qaz kəmərinin bünövrəsini qoydu və həyata keçirdi. Azərbaycanımız üçün həyati əhəmiyyəti olan "Bakı-Axalkalaki-Qars" dəmir yolunun müqaviləsinə qol çəkdi və Gürcüstan, Türkiyə rəhbərləri ilə birlikdə, bu proyektin təməlini qoydu. Bu müqavilələr bir çox ölkələrə böyük həyati əhəmiyyət kəsb etsə də, hər zaman bizi və bizim kimi ölkələri "boyunduruq"da saxlayan Rusiya kimi hegemon ölkələrə sərfəli deyildi. Neçə illərdir ki, Qarabağ məsələsini meydana atan və həllinə əngəl olan Rusiya, günü-gündən qüdrətlənən, güclənən və Avropa birliyinə, NATO-ya yaxınlaşan Azərbaycanı və Gürcüstanı işğal etmək üçün yeni yollar axtardı və Qarabağ kimi, babaları Nikolayın dövründən yandırılan ocağın odu artırıldı. Gürcüstanın səbirsiz prezidenti Saakaşvilinin ucbatından ocağa benzin töküldü. Nəticədə, Rusiya Gürcüstanı işğal etmək istədi.Böyük arzularla yaşayan Rusiya, əsrlərdir həzm etdiyi Bakı neftinin Avropaya nəqlini sindirə bilmirdi. Ona görə də Gürcüstaı işğal etmək istədi ki, bəlkə Azərbaycan və Azərbaycan nefti onun ixtiyarına keçsin və Azərbaycan yenidən Rusiyanın boyunduruğuna girsin.

Lakin Rusiya hələ də başa dyşmək istəmir ki, ölməz Ümummilli lider Böyük Heydər Əliyev cənabları Azərbaycan Respublikası, Azərbaycan xalqı üçün elə bir iqtisadi-siyasi yol qoyub gedib ki, bundan belə istəsələr də Azərbaysanı Rusiyanın əsarəti altına sala bilməyəcəklər.

Necəki Rusiya Gürcüstanı işğal edə bilmədi və Gürcüstandan çıxarılarkən Osetiyanı və Abxaziyanı işğal edərək, müstəqil dövlət elan etdi. Özü də düşünmədən başını bəlaya saldı.Onda görəsən Rusiya yüz illərdir öz azadlıqları uğrunda mübarizə aparan çeçen xalqının və Çeçenistanın, Tatarıstanın, Başqırdstanın və digər muxtar vilayətlərin müstəqilliyini niyə vermir və niyə tanımır?

DÜNYƏVİ SÜLH MÜQAVİLƏSİ

.Deməli, inamla deyə bilərik ki, ölməz Ümummilli liderimiz Böyük Heydər Əliyev dühası və Azərbaycan Respublikasının prezidenti, hörmətli İlham Əliyev zəkası sayəsində "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsi Gürcüstanı işğal olmaqdan xilas etdi.Və bu müqavilə sayəsində Qafqazda birdəfəlik sabitliyin təməl daşının qoyulması deməkdir və Gürcüstan məsələsi buna sübutdur. Bütün dünya ictimaiyyətinin gözü qarşısında Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsinə imza atmış ölkələr və bilavasitə bu proyektə bağlı olan şirkətlər qalxdı, Rusiyaya beynəlxalq qanunlar çərçivəsində təsir etdilər və işğalçı rus ordusunu Gürcüstandan çıxartdılar.

Və Gürcüstanın NATO-ya üzv olması məsələsi sürətləndirildi. Bu məsələləri görən ermənilər də bu həqiqəti görür və Azərbaycanla olan konfliktin həlli yollarını axtarır.Gülün İrəvana getməsi və arabuluculuq etməsi buna sübutdur. Artıq ermənilər də görür ki, Rusiya onları çıxılmaz bəlaya salıb və bu bəlanın həlli torpaqların qayıdışı və qonşuluqda sülh şəraitində yaşamaqdır. Ona görə də "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsrin müqaviləsini, "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" **əcrin dünyəvi cülh müqaviləci** adlandırsaq daha düzgün olar.

Bəli, danılmaz faktdır ki, bu gün minlərlə müxtəlif dünya ölkələrinin şirkətləri, səhmdarları Azərbaycanda bünövrə salıb çalışırlar. Azərbaycanımız günügündən qüdrətlənir, inkişaf edir, gözəl binalar ucaldılır, əvəzolunmaz yollar salınır, əfsanəvi körpülər qurulur, fabrik və zavodlar açılır. Ölkəmizin hansı guşəsinə gedirsən get gözəl parklar, istirahət zonaları, abad yollar görərsən. Respublikamızın bütün şəhər, qəsəbə və kəndlərində yeni, gözəl göz oxşayan binalar tikilir, ucqar rayonlarımıza qaz və rahat yollar çəkilir. Küçələrimizdə, həyətlərimizdə, əyalətlərimizdə müxtəlif çeşidli və markalı rahat maşınlar göz oxşayır. Xalqımızın maddi durumu günügündən yaxşılaşır, əlil və qocaların, imtiyazlı vətəndaşlarımızın maaşları artır. Xalqımız firəvan həyat sürməyə başlayıb. Biz inanırıq ki, xalqımız Ulu Öndərin xidmətlərini heç vaxt unutmayacaq, daim Heydər Əliyev siyasətini dəstəkləyəcək! Azərbaycan xalqı Böyük Heydər Əliyev ideyalarının həyata keçirilməsi naminə, ömrümüzün sonuna kimi çalışacağıq və onun ideyalarını yaşatmaq üçün, möhtərəm prezidentimiz, İlham Əliyev cənablarına yaxın dəstək olacağıq.

Hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının indiki xarici və daxili siyasəti nəticəsində Vətənimiz günügündən çiçəklənir, gözəlləşir. Biz inanırıq ki, Vətənimiz Azərbaysan dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin ön sıralarında olacaqdır və hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının bu siyasəti nəticəsində nəinki təkcə Azərbaycanda, eləcə də Qafqazda sülh və əmin-amanlıq bərpa olacaq və dünyanın qüdrətli ölkələri bizimlə dostluq və əməkdaşlıq etməyə çalışacaqlar.

Xalqımız Respublikamızda baş verən ictimai-siyasi hadisələri görür, dəyərləndirir və lazımınca qiymətləndirir.

Hamıya məlumdur ki, hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənabları, istər ölkə daxilində, istərsə də dünya dövlətləri arasında, apardığı müdrik siyasəti nəticəsində dünya dövlətləri günügündən qüdrətlənən Azərbaysanımızla, onun rəhbəri hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənavları ilə hesablaşırlar və ona hörmət və qayğı ilə yanaşırlar belə yanaşma xalqımız üçün, Respublikamız üçün fəxrdir.

Bəli, bu gün hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyevin xoş sədaları respublikamızın hər yerindən gəlir.Əyalətlərimizin inkişafı üçün, inamla demək olar ki, hər gün bir neçə parklar, yeni məktəb binaları, xəstəxanalar, idman kompleksləri, fabrik və zavodlar,müxtəlif elm ocaqlarının açılışını edir. Bu işlər inkar edilməzdir. Xalqın gözü tərəzidir deyiblər. Biz inanırıq ki, xalqımız ölməz Ulu Öndər Böyük Heydər Əliyev cənablarının siyasətini həyata keçirən, hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarına arxa olacaqlar.

Budur bu gün respublikamızın hər yerində, eləcə də dünyanın bir çox ölkələrində Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyevin 88-illik yubileyi keçirilir.

İnamla demək olar ki, prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının indiki siyasəti nəticəsində Vətənimiz günü-gündən çiçəklənəcək, gözəlləşəcək və dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin ön sıralarıda özünə yer tutacaqdır.

Hazırladı:
Tahir SÜLEYMAN

Sətri Xəbərlər

*Prezident Barzani Livandan gələn bir sıra diplomatla görüşlər keçirib.

*Keçən həftə Zaxo şəhərində baş vermiş ixtişaşlarda günahlandırılan "Kürdüstan İslam Birliyi" partiyasının bir çox üzvləri, bölgə nümayəndələri həbs olunub. Jurnalistlər qeyd edir ki, bu partiya Səudiyyə Ərəbistanından maliyyələşir və Kürdüstanda qeyri-sabitliyin bərqərar olmasını öz qarşısına qoyub.

*Diyarbəkirdə keçirilən dinc mitinq zamanı polis aksiya iştirakçılarına atəş açıb. Bir gənc həyatını itirib. Onlarla insan yaralanıb.

*Kürdüstan Muxtariyyəti geniş tərkibli nümayəndələri ABŞ-a səfər edib.

*İraq parlamentinin deputatı, milliyətcə kürd olan Mahmud Osman bildirmişdi ki, bir sıra dövlət Kürdüstana qarşı gizli mübarizəyə başlayıblar. Onlar satqın kürdlərdən istifadə edərək, öz çirkin məqsədlərinə çatmaq istəyirlər. Əvvəllər Səddam Hüseyn ilə birləşən, və dinc kürdlərə divan tutan həmin "kürdlər" indi də xarici dövlətlərə xidmət edirlər.

*Bir çox siyasi şərhçilər bildirirlər ki, Bəşər Əsəd rejimi dağılsa, qonşu ölkələrə milyonlarla qaçqın sığınacaq üçün qaçacaq. Bu isə qonşu dövlətlərdə - Türkiyə, İraq, Livan sabitliyini tamam pozacaq.

*Kürdüstanın baş naziri Bəhram Saleh Kürdüstanın xristian icmasının rəhbərləri ilə görüş keçirmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, Kürdüstanda heç bir zaman milli və dini irqçilik olmayıb, əksinə, Kürdüstanda yaşayan bütün dinlərin və millətlərin nümayəndələri dahi rəhbər Molla Mustafa Barzani ətrafında birləşərək, faşist Səddam Hüseyn rejiminə qarşı çiyin-çiyinə mübarizə aparmışlar.

*Kürdüstan Demokrat Partiyası: Kürdüstanda sabitliyin pozulmasına doğru atılan bütün addımları dayandırın!

*ABŞ siyasətçiləri bildirilər ki, ölkənin ordusu İraqdan çıxarılan zaman, çox güman ki, sünnü-şiə müharibəsi başlayacaq. Belə olan zaman, kürdlər konfliktə qarışmayacaq və müstəqilliklərini elan edəcəklər. Qeyd edək ki, İraq əhalisinin 60% şiə-ərəblər, 20% - sünnü-ərəblər, 17% kürdlər, 3% digər millətlər təşkil edir. Buna baxmayaraq, sünnü-ərəblər hakimiyyəti zorla ələ keçirmək istəyirlər, Türkiyə və Səudiyyə Ərəbistana arxalanırlar. Bu isə təbii olaraq çoxluğun (şiələrin) narazılığına səbəb olur.

*İraqın keçmiş XİN-nin rəhbərini 2012-ci ildə edam edə bilərlər. O, insaniyyətə qarşı törədilən (soyqırım) cinayətlərdə günahlandırılır.

*Dekabrın 8-də tanınmış kürd publisisti, jurnalisti, uzun illər "Riya Təzə" qəzetinin baş rekaktoru işləmiş Titale Afo həyatı ilə vidalaşmışdır.

*Van şəhərində, 15 yaşlı iki uşağın hər birinə 12 il həbs cəzası verilmişdir. Onların günahı "polisi təhqir etmək" və "terror təşkilatını tərifləmək"olduğu bildirilmişdi.

*Avropa Parlamentində kürdlərlə bağlı konfrans keçirilmişdir. "Avropa Birliyi, Türkiyə və Kürdlər" adlandırılan konfransda Avropadan, Türkiyədən, eləcədə dünyanın digər ölkələrindən nümayəndələr iştirak etmişlər.

*Kərkük şəhərində girov götürülən alim 800 min dollar əvəzinə buraxılıb. Qeyd edək ki, Kərkük məsələsi həll olunmadıqca, terrorçuların qarşısını almaq çətin olacaq.

*Suriya Kürdüstanında fəaliyyət göstərən Birlik Partiyasının rəhbəri İsmayl Xama Suriyada kürdlərin vəziyyəti haqqında "rudav" xəbər portalına geniş məlumat vermişdi.

*Hal-hazırda Suriyada iki kürd cəbhəsi var, radikal cəbhə - Məsud Barzani ilə sıx əməkdaşlıq edən, və liberal cəbhə - PKK ilə əməkdaşlıq edənlər. Birincilərin məqsədi, Bəşər Əsədi istənilən yol ilə devirmək, və Suriya muxalifəti ilə birləşmək. Lakin liberal cəbhə daha ehtiyyatlı davranır və Bəşər Əsəd ilə bəzi əməkdaşlıqa gedir. Onlar hesab edir ki, fərqi yoxdur Suriyada hansı hakimiyyət olsun, kürdlərin vəziyyəti yaxşı olmayacaq. Gərək kürdlər ələ düşən imkanlardan istifadə edə bilsin.

*Kərkük şəhərində şiə ziyarətçiləri atəşə tutulub, bir nəfər həlak olub, altı nəfər yaralanıb. Kərkükdə azlıqda qalan sünnü-ərəblər vəziyyətlərindən narazı qalaraq, silahlanıb digər xalqlara qarşı terror aktları törədirlər.

*Türkiyə Xarici İşlər naziri Davutoğlu: Suriya PKK-ya kömək etməyə curət etməz.

Mustafa Kamalın qanlı əməlləri

Başımı qırxdılar, qara vaqona mindirdilər...

Samsun - Mədinə Çolaq, 1937-38 Dersim soyqırımından sağ xilas olan, övladlığa verilən itkin qızlardan biri…

Dövlətin mərhəmətsiz üzüylə tanış olduğunda hələ 10 yaşında bir qız uşağı idi. Atası Seyit Ali Güngör, böyük qardaşı Kalman, bacısı Bese və 3 yaşındakı Hasan gözləri qarşısında qətlə yetirildi.

Soyqırımdan xilas olan yüzlərlə uşaq kimi, əvvəl saçları qırxıldı… Sonra qara vaqona mindirilərək heç tanımadığı torpaqlara sürgün edildi.

Hər kəs ailəsindən bir neçə adamı qurtarmanın sevinci içindəykən, o, bu yolda tək başınaydı... Onun acı hekayəsi burada başlayırdı...

Samsunda Çərkəz bir ailə tərəfindən övladlığa götürüldü. Bu gün 87 yaşında olan Mədinə, özüylə görüşməyə getdiyimdə mənə ilk sualı 'Kurmanci bilirsənmi'? oldu.

Və sonra, "Qızım çox insan, çox jurnalistlər gəldi izahat aldı amma nə dəyişdiyi ki?" deyə soruşur. Qızı Aylanın tez-tez pərdələri çəkməsiylə birdən diksinir və mənə baxır: "Köhnədən çox ürəkliydim bilirsənmi? İndi bu səslər belə məni ürküdür " deyir...

Sözü indi Dersimin itkin qızı Nazmiyeli Mədinəyə veririk:

ƏSGƏR ATƏŞ AÇA-AÇA GƏLDİ

"1937 də qırğın hələ başlamamış qışın oğlan çağında anam sətəlcəmdən öldü. Biz dörd uşaq atamla qaldıq. Böyük qardaşım Kalmağın, bacım, Bese və mənim üçün çətin günlər başlamışdı.

Böyük qardaşım və atam çalışırdılar… Əslində 10 yaşında olmağıma baxmayaraq bütün evin yükü üzərimə düşmüşdü. Evin böyük qızı mən idim, qardaşlarımla maraqlanmağa çalışırdım.

Hər şey yaz aylarında başladı. Atam bir səhər heyvanları otarmağa getdi, saatlar keçdi gəlmədi. Çox qorxmuşdum. Evin önündə gözləyirdik, böyük qardaşım atamı axtarmağa gedəcəyini söylədiyi an, birdən arxadan silah səsləri gəldi. Bütün kənd camaatı çaxnaşma içində çölə qaçdı. Əllərində tüfənglər, əsgərlər kəndimizə doğru güllə sıxa sıxa gəlirdilər. Hər kəs canını qurtarmaq üçün qaçmağa başladı.

O, qorxuyla, meşəyə doğru qaçmağa başladım. Dayananda kənddən xeyli uzaqlaşdığımın fərqinə vardım. Gecə meşədə tək başıma qaldım.

KƏNDƏ GƏLDİK, EVLƏR YANMIŞDI

Gecə yarısı güllə səsləri yenidən gəlməyə başladı. Təkrar qaçmağa başladım. Bacadan tüstü çıxan bir evə getdim. Qapıda qadın məni görər görməz, 'sən niyə bura gəldin, bizi də aparacaqlar. Sıra bizə gəldi'-dedi. Qadın qazanları torpağa basdırırdı …

Mənə yarım çörək və bir tas qatıq verdi. İrəlidəki şam ağacını göstərərək, 'balam burada dayanma get şamlıqda gizlən' dedi. Şam ağaclarının içinə soxularaq çörəyimi və qatığımı yeddim.

Bir zaman sonra bizim kənddəki gənclər önümdən qaçaraq keçdiyində çox sevindim. Tanıdığım yüzlərlə adamla qarşılaşmışdım. Qaçaraq yanlarına getdim, "Hara gedirsiniz məni də aparın" dedim. Aralarından biri əlimdən tutaraq özləri ilə apardı. Kəndə gəldiyimizdə kimsə qalmamışdı, evlərimiz yandırılmışdı…

MENO MENO YAŞAYIRSAN

Sonra bizim kəndin yaxınlarında olan anamın kəndinə getməyə qərar verdim. Ancaq oraya çatdığımda da kimsə qalmamışdı. Bəlkə bir tanışa rast gələrəm deyə çölə doğru yol aldım. Bir az getdikdən sonra bir izdihamla qarşı-qarşıya gəldim. Qaça qaça yanlarına gəldiyimdə xalam Arzunu gördüm.

Çox sevindim, məni görər görməz "Meno, meno yaşayırsan balam" Məni qucaqladı. Kənddə hər kəs mənə Meno deyərdi…

Qardaşlarımın əsgərlər tərəfindən aparıldığını söylədim. Hara gediləcəyimizi müzakirə edirdik. Birdən dağın başında əsgərlər göründü. Hamımız dağın aşağısına doğru qaçmağa başladıq. Orada xalamı itirdim. Ürəyim az qala dayanırdı…

Dağdan enəndə bir dərəyə rast gəldim. Dərənin kənarında oyuq bir daşın arxasına gizləndim. Dizlərimə qədər islanmışdım. Başımı qaldırdığımda dağdan aşağı doğru gələn əsgərlərdən birinin məni görməsiylə atəş açması bir oldu.

Əsgər yanıma gələrək qışqırmağa başladı, məni oradan çıxardıb sürüyə sürüyə qadınların, uşaqların toplaşdığı yerə gətirdilər. Ailəmi tapmaq ümidiylə kütlənin içində dolanıb gəzirdim. Amma tapa bilmədim...

MƏNİM KİMİ BİR ÇOX UŞAQ VARDI

Sonra bizi Elazığa apardılar. Mənim kimi bir çox uşaq vardı. Qadın, uşaq, hamımızı yığaraq, saçlarımızı dibdən qırxdılar. Hamama saldılar və sonra da qatara mindirdilər…

Uzun bir səfər oldu. Hara getdiyimizi bilmirdik. Qatarın içi çox sıxlıq, bir cəhənnəm kimi idi. Bizi bir yerdə düşürtdülər. Daha sonra Samsun Terme mahalı olduğunu öyrənəcəyəm bir yerə gəlmişdik.

Hamımızı bir tövlənin içinə doldurdular. Davud Öngen adlı Əhali Müdiri tək-tək hamımızın adını soruşub qeyd edirdi. Sıra mənə gəldiyində Türkcə tək bir söz bilmədiyim üçün soruşduğu heç bir suala cavab verə bilmədim. Mənə elə hüznlü bir gözlərlə baxmışdı ki... Məni stolda oturdurdu, simit verdi. Əl hərəkətləriylə gedib dərhal dönəcəyini söylədi.

YENİ YUVAM ÖNGEN AİLƏSİ

Daha sonra gedib həyat yoldaşı Naciyəyə 'Gətirilən Kürdlər arasında kiçik bir qız var. Heç kimi yox elə gözəl, elə qəribə ki onu bu halda buraxa bilmərik' demiş. Baş məmurla məsləhətləşmiş, sonra məni əlimdən tutaraq evə apardı. 4 uşağı vardı…

Həyat yoldaşı Naciyə məni görər görməz dərhal sahib çıxdı. Çərkəz bir ailə idi. Məkanları cənnət olsun mənə çox yaxşı davrandılar. Naciyə bacı məni dərhal götürüb yuyundurdu. Mənə Fatma deyə səslənirdi. Əvvəlcə söylədiklərindən heç bir şey anlamırdım.

Naciyə bacı mənə süpürgəni gətir dediyində, mən ona kürək gətirərdim. Sonra yavaş yavaş Türkcə öyrənməyə başladım. Ad kağızımı Dersimdən gətirdilər o zaman mənə təkrar Mədinə deməyə başladılar. Onsuz da Fatma adına da alışa bilməmişdim.

Naciyə bacı çölə çıxdığında otağıma bağlanıb atam və qardaşlarım üçün ağlayırdım. Tək bir gün olmadı ki, onları xatırlamayım…

Mən məktəblə gedə bilmədim. Amma heç soruşmadım səbəbini. Ögeylik içində yaşadım həmeşə. Oraya aid olmadığımı hiss edirdim. Ancaq öz uşaqlarım olduğunda qardaşlarıma verəcəyim sevgimi onlara verdim.

Gənc qızlığım da çətin keçdi. Mənə qucaq açan ailə yaxşı bir ailə idi amma mənim ailəm deyildi və mənim çəkdiyim ağrını heç bir zaman o qədər dərindən hiss edə bilməzdilər.

TORPAĞI ÖPDÜM

19 yaşımda vastəci üsuluyla evləndim. Həyat yoldaşıma hər şeyi izah etdim. Mənə həmişə dəstək oldu. Kasıbdıq. İlk uşağım dünyaya gəldiyində çox xoşbəxt oldum. Böyük qardaşım Kalmağına bənzəyirdi, onları həm uşaqlarım həm qardaşlarım kimi sevdim.

Burada uzun bir müddət Dersimli olduğumu söyləyə bilmədim. Yaşadığım yerdə hələdə məni Ərzurumlu sanarlar. Söyləyə bilmədim, uşaqlarıma pislik edərlə deyə susdum.

Uşaqlarıma illər sonra Dersimli olduqlarını söylədim. Onlar da bilmirdilər. Halbuki Dersimli olmaqla qürur duyuram…

Dersimə illər sonra təkrar ayaq basdığımda torpağı öpdüm. Hər şey gözlərəmin qarşısından keçdi. Bu duyğu həm hüzn həm hirs həm qorxu həm də sevinc idi. Qohumlarım məni böyük həsrətlə qarşıladı.

NƏ DEYİM BEL Ə YAŞAMAĞI

İndi övladlarımız da bizimlə eyni təzyiqləri görür. Yenə orada eyni şeylər yaşanılır. Mən hələ atamın, qardaşlarımın məzarının yerini belə bilmirəm. 87 ildir bu ağrıyla yaşayıram. Nə deyim belə yaşamağa…

Dersimə dörd dəfə getdim, artıq gedə bilməz hala gəldim. Qızımın daha əvvəl apardığı araşdırmalardan atamın, böyük qardaşların və bacımın qırğın vaxtdı Mazgirtdə öldürüldüyünü öyrəndim. amma onları ömürümün hər saniyəsində ürəyimdə daşıdım və ölənə qədər bu belə olacaq…"

www.firatnews.com,
Zeynəb Kuray,
Azərbaycan dilinə tərcümə etdi:
Kurdo Kurdistani

Azərbaycanın sovetləşməsi və Qarabağın qara günləri

Cəmil HƏSƏNLİ
Tarix elmləri doktoru, professor

"Media forum" saytı tarixçi alim Cəmil Həsənlinin "Azərbaycanın sovetləşməsi və Qarabağın qara günləri (1920-1923)" araşdırmasını oxuculara təqdim edir.

Əvvəli ötən sayımızda

Teleqramlarının birində yoldaş Çiçerin bəyan edir ki, mən onu bu məsələlərdə ittiham edirəm. Lakin əgər söhbət etirazdan gedirsə, mən gərək onlarla etiraz bəyan edəm. Bu anlaşılmazlıqların olmaması üçün lap əvvəldən bu satqın Ermənistana münasibətdə möhkəm siyasət yeritmək lazım idi".

* * *

Moskvada və İrəvanda aparılan danışıqların nəticəsi kimi, 1920-ci ilin avqust ayının 10-da tərəflər arasında altı bənddən ibarət müqavilə bağlanmışdı ki, onun dörd bəndi bilavasitə Azərbaycanla süni şəkildə yaradılmış ərazi mübahisələrinə aid idi. Müqavilənin giriş hissəsində Sovet Rusiyası Ermənistan Respublikasının istiqlaliyyətini və tam müstəqilliyini tanıyırdı.

Birinci maddəyə görə, RSFSR ordusu ilə Ermənistan Respublikası ordusu arasında hərbi əməliyyatlar 1920-ci ilin avqust ayının 10-u saat 12-dən etibarən başa çatmış hesab edilirdi.

Müqavilənin ikinci maddəsində qeyd olunurdu ki, bu sazişlə müəyyən edilmiş Ermənistan qoşunlarının yerləşdiyi zolaqlar istisna olmaqla mübahisəli vilayətlər Qarabağ, Zəngəzur qəzaları və Naxçıvan diyarı Sovet Rusiyasının qoşunları tərəfindən tutulur.

Müqavilənin üçüncü bəndinə görə, sovet ordusunun tutduğu mübahisəli ərazilər bu ərazilərin hüquqi baxımdan Ermənistan Respublikasına və Azərbaycan SSR-ə məxsusluğunu həll etmir. Bu ərazilərin müvəqqəti tutulması RSFSR-lə Ermənistan arasında yaxın gələcəkdə imzalanacaq sülh müqaviləsi ilə müəyyən ediləcək Azərbaycanla Ermənistan arasında ərazi mübahisələrinin dinc yolla həllinə xidmət etməlidir.

Müqavilənin dördüncü bəndinə görə, hərbi əməliyyatların dayandırılması ilə müqavilədə olan tərəflər həm mübahisəli ərazilərdə, həm də sərhədyanı ərazilərdə hərbi qüvvələrin toplanmasını dayandırırdılar.

Beşinci maddəyə görə, qarşıda RSFSR-lə Ermənistan Respublikası arasında sülh müqaviləsi bağlanana qədər dəmir yolunun Şaxtaxtı-Culfa hissəsinin istifadəsi Ermənistan Dəmiryol İdarəsinə verilirdi. Lakin oradan hərbi məqsədlərlə istifadə edilə bilməzdi.

Altıncı maddəyə görə, RSFSR təminat verirdi ki, sovet ordusunun tutduğu xəttin arxasında qalan Ermənistan Respublikasının bütün hərbi hissələri maneəsiz olaraq Ermənistana buraxılacaqlar. Müqaviləni RSFSR tərəfindən səlahiyyətli nümayəndə B.Leqran, Ermənistan tərəfindən isə A.Camalyan və A.Babalyan imzalamışdılar.

Avqustun 13-də G.Çiçerin Rusiya-Ermənistan müqaviləsi haqqında RK(b)P MK Siyasi Bürosuna məlumat verdi və müqavilə bəyənildi. Rusiya ilə Ermənistan arasında müqavilənin belə tələm-tələsik bağlanması həmin tarixdə Türkiyə ilə Antanta arasında imzalanmış Sevr müqaviləsi ilə bağlı idi. Sevr müqaviləsi ermənilərə böyük imtiyazlar vəd etdiyindən rus-sovet diplomatiyası ehtiyat edirdi ki, Ermənistan bütövlükdə Antantanın təsirinə düşə bilər. Çiçerini Ermənistanla müqavilənin bağlanmasını sürətləndirməyə vadar edən başlıca xarici amil məhz Sevr müqaviləsi idi. Hətta Rusiya ilə Ermənistan arasında imzalanmış 10 avqust müqaviləsi diplomatik bir sənəd olaraq hələ imzaya hazır olmasa da, Moskvanın təkidi ilə Ermənistandakı sovet nümayəndəsi Leqran onu imzalamalı və Sovet Rusiyasının mübahisə obyektinə çevirdiyi Azərbaycan ərazilərini Ermənistana vəd etməli olmuşdu.

Ermənistanın rəhbər dairələri Moskvaya hazırladıqları məruzələrdə tez-tez xatırladırdılar ki, Gürcüstan və Azərbaycanla müqayisədə guya İngiltərə Ermənistana böyük əhəmiyyət verir. Bunu ermənilər onunla əsaslandırırdılar ki, guya bir tərəfdən Ermənistan öz coğrafi vəziyyətinə görə Orta Şərq ölkələrində Britaniya hökmranlığını yaymaq üçün quru körpü rolunu oynayır, digər tərəfdən isə "Ermənistan müsəlman və türk dünyası üçün hiyləgərcəsinə istifadə oluna bilən pazdır".

Sovet siyasətinə gəldikdə isə sənəddə əsaslandırılırdı ki, əgər Antanta və onun əlaltıları "Osmanlı zülmü altında olan Türkiyənin məzlum xalqlarının azadlığı" şüarından istifadə fikrinə düşsə, Kiçik Asiyada uğur qazana bilər, " həmin halda Ermənistan bu azadlıq təşəb-

həmin halda Ermənistan bu azadlıq təşəb-

büsünü öz əlinə almaq üçün lazımdır ki, indiki Türkiyənin ərazisində bufer dövlət yaratsın. Bu dövlət əgər təmiz sovet hökuməti olmayacaqsa da, hər halda Sovet Rusiyasının təsir orbitinə daxil olan bir dövlət ola bilər".

* * *

Əslində, Rusiya-Ermənistan müqaviləsində Azərbaycanın mübahisəsiz sayılan ərazilərinin mübahisə obyektinə çevrilməsinə sovetləşmənin ilk günlərindən hazırlıq gedirdi. Bunu hiss edən Azərbaycana ezam olunmuş Serqo Orconikidze 1920-ci ilin iyun ayının 19-da Vladimir Lenin və Georgi Çiçerinə vurduğu teleqramda məlumat verirdi ki, Qarabağ və Zəngəzurda sovet hakimiyyəti elan edilib və adı çəkilən hər iki ərazi özünü Azərbaycanın bir hissəsi hesab edir. O xəbərdarlıq edirdi ki, "Azərbaycan Qarabağsız və Zəngəzursuz heç bir halda keçinə bilməz. Ümumiyyətlə, mənim fikrimcə, Azərbaycan nümayəndəsini Moskvaya çağırıb onunla birlikdə Azərbaycan və Ermənistana aid bütün məsələləri həll etmək lazımdır. Bunu Ermənistanla müqavilə bağlanana qədər etmək lazımdır. Ermənilərlə Zaqatalaya bənzər hadisələrin təkrar olunması bizi burada tamamilə batırar".

Sovet Rusiyası ilə Ermənistan arasında Azərbaycandan xəbərsiz imzalanmış 10 avqust müqaviləsi mərkəzi bolşevik hökumətinin, xüsusilə Sovet Rusiyası XXİK-nin Azərbaycanı gözdən salmaq siyasətinin bilavasitə nəticəsi idi. Hətta bu müqavilədən sonra Ermənistan ərazi və sərhəd məsələlərinə aid hər hansı məsələni Azərbaycanla müzakirə etməyə ehtiyac belə duymurdu. Azərbaycan xarici işlər komissarı M.D.Hüseynovun mübahisəli məsələləri müzakirə etmək üçün konfrans çağırmaq təklifinə cavab olaraq avqust ayının 23-də Ermənistanın xarici işlər naziri Ohancanyan bildirirdi ki, "Ermənistan hökuməti ilə RSFSR-in nümayəndəsi Leqran arasında imzalanmış 10 avqust 1920-ci il tarixli ilkin müqaviləyə uyğun olaraq Ermənistanla Azərbaycan arasında ərazi mübahisələri yaxın gələcəkdə Ermənistanla Rusiya arasında bağlanacaq sülh müqaviləsi əsasında həll edilməlidir".

Azərbaycan tərəfinin Qazaxda keçirilməsi nəzərdə tutulan bu konfransa Azərbaycanı təmsil edəcək iki erməni (İ.Dovlatov və A.Mikoyan) və bir gürcüdən (Lominadze) ibarət nümayəndə heyəti təyin etsə də, ermənilər bu konfransda iştirakdan imtina etdilər.

Ermənistanın belə arxayın mövqeyi onunla bağlı idi ki, 1920-ci ilin may ayında onlar Sovet Rusiyasından xahiş etmişdilər ki, Azərbaycanla olan mübahisəli məsələlərin həllində vasitəçi olsunlar, lakin Karaxan Sovet Rusiyasının və

olsunlar, lakin Karaxan Sovet Rusiyasının və

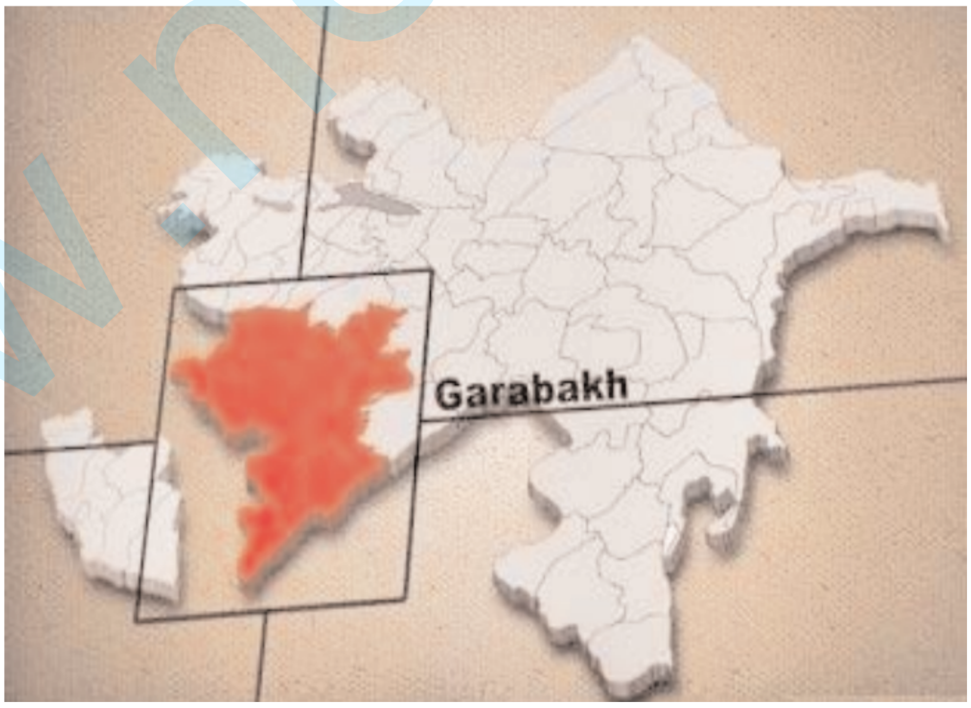

Azərbaycan hökumətinin adından cavab vermişdi ki, "qarşılıqlı milli qırğınlardan qaçmaq üçün mübahisəli ərazi məsələləri həll edilənə qədər həmin mübahisəli yerlər rus Qırmızı Ordusu tərəfindən tutulacaq. Bu barədə artıq rus hərbi komandanlığına əmr verilib".

İki ölkə arasındakı ərazi mübahisələrində Ermənistana bəraət qazandırmaq üçün Mərkəzdə bəzi rəhbər işçilər yalan danışmaqdan, təxribat uydurmaqdan belə çəkinmirdilər. Hələ müqavilə imzalanmazdan xeyli əvvəl xarici işlər komissarı Çiçerinin Leninin adına hazırladığı xatırlatmada qeyd olunurdu ki, Azərbaycan hökuməti Qarabağa, Zəngəzura, Naxçıvanla birlikdə Şərur-Dərələyəz qəzasına iddiasını bəyan edib: "Bu yerlərin böyük hissəsi faktiki olaraq Ermənistan Respublikasının əlindədir. Azərbaycan bu əraziləri ələ keçirmək üçün öz hərbi hissələrini göndərməlidir, yəni həmin əsgərləri ki, onlar sovet hakimiyyətinə qarşı dayanırlar. Tatar (azərbaycanlı - C.H.) hissələrini ermənilərə qarşı göndərmək tamamilə yolverilməzdir və bu, böyük cinayət olardı.

Qeyd edilən vilayətlərə türklərin hücum etdiyi indiki vaxtda bu xüsusilə yolverilməzdir. Əgər bu hissələr ora göndərilsə, türklər həmin dəqiqə əllərini Azərbaycanın müsəlman hissələrinə uzadacaqlar. Ümumiyyətlə, bu hissələrin məsələsi kifayət qədər mürəkkəb məsələdir. Onlar artıq üsyan qaldırır və türklərin yaxınlaşması bu meyli daha da gücləndirəcək. Ən yaxşısı onları İrana göndərmək olardı, lakin mən kifayət qədər məlumatlı deyiləm ki, indiki anda bunun mümkün olduğunu müəyyənləşdirəm. Bütün hallarda Azərbaycan əsgərlərini Azərbaycanın iddia etmək xəyalına düşdüyü, ermənilərin əlində olan vilayətləri almağa göndərməkdən söhbət belə gedə bilməz".

Özünün dediyi kimi, Azərbaycanın daxili siyasəti haqqında az məlumatlı olan Çiçerin Bakının tələblərinin təmin olunmasının çox dəhşətli bir mənzərəsini cızırdı. O yazırdı: "Digər yol bizim hərbi hissələr tərəfindən tutulmuş, qeyd edilən yerlərin Azərbaycana hədiyyə edilməsidir. Nərimanov bilavasitə bu kombinasiyanı nəzərdə tutur. Daxili siyasəti müsəlman kütlələrinin əhəmiyyətli hissəsi ilə kəskin ixtilafa gətirib çıxarmış Bakının sovet hökuməti mübahisəli elan olunmuş yerləri kompensasiya kimi Azərbaycan üçün əldə etmək yolu ilə millətçi əhval-ruhiyyəli ünsürləri öz tərəfinə çəkmək istəyir. Bu kombinasiyanın sovet hissələrinin əli ilə edilməsi tamamilə yolverilməzdir. Bizim rolumuz tamamilə obyektiv və müstəsna dərəcədə qərəzsiz olmalıdır. Əgər biz bir millətin əleyhinə digər millətə söykənsək, bu, bizim bütün Şərq siyasətimiz üçün faciəli səhvə gətirib çıxarar. Hər hansı əraziləri ermənilərdən alıb və bizim əlimizlə onu Azərbaycana vermək bizim Şərqdə bütün siyasətimizə tamamilə yanlış rəng verərdi".

Vəziyyəti süni şəkildə mürəkkəbləşdirən Çiçerin ondan çıxış yolunu Rusiya hərbi hissələri tərəfindən tutulmuş və yalnız sovetləşmədən sonra mübahisəli elan olunmuş ərazilərin Rusiya işğal rejiminə tabe edilməsi haqqında qərar qəbul edilməsində görürdü. Onun fikrincə, müvafiq əlverişli siyasi şərait yaranana qədər bu ərazilər nə Azərbaycana, nə də Ermənistana verilməli idi.

Çiçerin məsələnin belə qoyuluşuna Ermənistanla müqavilə bağlamaq aləti kimi baxırdı. O yazırdı: "Yalnız hərbi status-kvo zəminində bizim Zaqafqaziyada sülh siyasətimizin həyata keçirilməsinin zəruriliyi naminə Ermənistanla müqaviləyə ümid bəsləmək olar. Bununla bağlı hamı deyir ki, biz indi oralarda hazırda əlimizdə olan ərazilərdən başqa yeni ərazilər tutmaqdan imtina etməliyik. Ermənistan Respublikası ilə biz nə qədər mümkünsə tez müqavilə bağlamağa cəhd göstərməliyik".

* * *

Georgi Çiçerin öz təkliflərinin bir hissəsini rəsmiləşdirə bildi və Qafqaz cəbhəsi Hərbi İnqilab Şurasına göndərdiyi təlimatda o, Mərkəzi Komitə adından bildirdi ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında mübahisəli sayılan ərazilərə heç bir Azərbaycan və ya erməni hakimiyyət orqanları buraxıla bilməz. Mübahisəli elan olunan ərazilər Azərbaycan əraziləri olduğundan və Azərbaycan hakimiyyət orqanlarının nəzarətində olduğundan bu qərar Azərbaycanın suveren hüquqlarına və ərazi bütövlüyünə kobud şəkildə müdaxilə idi.

Ardı var

KÜRD DEPUTAT TBMM-DƏ ÖZÜNDƏN ÇIXDI

BDP millət vəkillərinin rəhbəri Hasip Kaplan, Nurəddin Caniklinin sözlərinə əsəbiləşərək, çıxış etdiyi kürsüdəki stəkanı qıraraq ona tərəf tullayıb

Türkiyə prezidenti Abdullah Gülün veto etdiyi "Şikə qanunu" yenidən müzakirə edən Türkiyə Böyük Millət Məclisində söz dueli davalaşa çevrilib.

Qanunun 1-ci maddəsinin müzakirəsi zamanı çıxış edən Canikli bildirib ki, mənim adım "şikə istintaqına" aid iddianamədə olmayıb. BDP millət vəkili isə Caniklinin adının "şikə istintaqına" aid iddianamədə olduğunu bildirib.

AK Partiya millət vəkili Canikli isə bildirib ki, "Şərəfli insan belə iddiada adı olarsa, bunu açıqlayar. Hüquq müdafiəçisi olduğunuzu söyləyirsiniz. Belə hüquq müdafiəçisi olar? Bu cür ancaq hüquq terroristi olar. Bu məntiqlə, insan millət vəkili olar? Utanın, buradan üzr istəyin. Belə tərbiyəsizlik etməyin.

Kürsüyə çıxan BDP millət vəkili isə Canikliyə cavab olaraq bildirib ki, ağzından çıxanı qulağın eşitsin. Elə bundan sonra da söz dueli qızışıb. Kaplan stəkanı qıraraq AK partiya millət vəkili Canikliyə tərəf atıb. Parlament 5 dəqiqəlik fasilə verdikdən sonra müzakirələr yenidən davam edib.

xazar.tv

BƏRZANİDƏN AÇIQLAMA GƏLDİ

Quzey İraqdakı müxtəlif şəhərlərdə olan masaj salonlarında fahişələrin olduğunu və belə yerlərdə spirtli içkinin satıldığı ortaya çıxdıqdan sonra kürd administrasiyasının başçısı Məsud Bərzani, böyük təhlükə altında olduqlarını bildirib.

PİA.AZ "haber1.com" saytına istinadən xəbər verir ki, Bərzaninin lideri olduğu İraq Kürdüstan Demokrat Partiyasını dəstəkləyənlərə mesaj göndərib. Bərzani mesajında 'Kürdüstan Bölgəsi'olaraq xarakterizə etdiyi Şimali İraqın böyük bir təhlükə altında olduğunu, 'düşmənlərin' planlarında qarşısını almaq üçün birləşməyin labüdlüyünü dilə gətirib.

Türk qırıcıları PKK düşərgələrini bombalayıb

Dekabrın 8-də Türkiyə qırıcı təyyarələri PKK terror təşkilatının İraqın şimalındakı Zap bölgəsində yerləşən düşərgələrini bombalayıb.

Simsar.az-ın "Milliyət" qəzetinə istinadən verdiyi məlumata görə, bu barədə İraq prezidenti Cəlal Tələbaninin lideri olduğu İraq Kürdüstan Yurdsevərlər Birliyinin rəsmi saytında məlumat yerləşdirilib.

İraq Kürdüstan Yurdsevərlər Birliyi Türkiyə ordusunun sərhədə, Şəmdinli və Çukurca rayonlarına qüvvə cəmləşdirdiyini də qeyd edib. Bombalanmanın o bölgələrə yaxın qəsəbələrdən də göründüyü və qorxuya səbəb olduğu bildirilir.

Türk musiqisinin imperatoru İbrahim Tatlısəs bu gün ilk dəfə olaraq telefonla canlı yayıma qoşulub

Türkiyə KİV-nin yaydığı məlumata görə, "Show TV" kanalında Sibel Canın qonaq olduğu "Saba Tümer ile bu gün" proqramına telefon açan İbrahim Tatlısəs "mən Allahın möcüzəsiyəm, Allah məni qorudu", deyə bildirib.

Sənətkar proqramda canlı olaraq türk və kürd dilində mahnı da ifa edib. O, "Möcüzə" adlı yeni albom buraxacağını açıqlayıb. Xatırladaq ki, bu il martın 13-dən 14-nə keçən gecə İbrahim Tatlısəs İstanbulda silahlı hücuma məruz qalıb. O, avtomat silahdan açılan atəş nəticəsində başından yaralanıb. Xəstəxanaya çatdırılan sənətçinin həyatını xilas etmək mümkün olub. Sonradan onun üzərində cərrahiyyə əməliyyatı aparılıb. Hazırda sənətçi reabilitasiya kursu keçir.

TÜRK HAKİMİYYƏTLƏRİ ÖCALANA NƏ VƏ NİYƏ HƏDİYYƏ ETDİ?!

Türk araşdırmaçı yazar Mehmet Eli Güler yeni yazdığı kitabında, 1986-2011-ci illər arasında hökumətlərin Abdullah Öcalanla görüşlərini araşdırıb

FaktXeber.com-un Türkiyə mediasına istinadən verdiyi məlumata görə, "Hökumət-PKK görüşləri" adlı kitabda çoxlu sayda maraqlı informasiyalar yer alıb. Bunlardan biri də, siyasi liderlərin Öcalana göndərdiyi hədiyyələrdir!

Öcalanın 17 mart 1993-cü ildə atəşkəslə bağlı mətbuat konfransı keçirəcəyini elan etmişdi.

Bu atəşkəsdən əvvəl baş nazir Süleyman Dəmirəl köməkçisi İsmət İmsəti Bekkaya, Öcalanın yanına göndərir.

Bu görüşlə əlaqədar Dəmirəlin müşaviri İlknur Çevik belə deyir:

"Dəmirəl, "atəşkəsi elan edərkən, səliqəli geyinsin" demişdi. İmsət "Vakko" firmasından keyfiyyətli qalstuk aldı. Öcalan atəşkəs elanı üçün təşkil etdiyi mətbuat konfransında kostyum geyindi və bizim göndərdiyimiz qalstuku taxdı."

Türkiyə Şimali İraqda hərbi baza qurmaq istəyir

Qəndil dağı ətrafındakı Ranya və Çaykuma bölgələrində hərbi baza yaradılması zəruri sayılır

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahı PKK terror təşkilatının bazasının və rəhbərliyinin olduğu Qəndil dağında hərbi əməliyyat aparmaq üçün Şimali İraqda hərbi baza qurmağı vacib sayıb və bununla bağlı istəyini Türkiyə hökumətinə çatdırıb. Lent.az-ın "Vatan" qəzetinə istinadən verdiyi məlumata görə, Türkiyə hökuməti Baş Qərargahın bu istəyini iki həftə əvvəl Ankarada olan Şimali İraq Federal Kürdüstan Bölgəsinin daxili işlər naziri Kerim Sincariyə çatdırıb.

Türkiyə hökuməti istəyini artıq İraq mərkəzi hökumətinə də bildirib. İran hökuməti də PKK-nın bir qolu olan PJAK-a qarşı Qəndildə hərbi əməliyyat keçirmək niyyətində olduğu üçün İraq hökuməti və Şimali İraq Federal Kürdüstan Bölgəsinin rəhbərliyi vəziyyətdən çıxış yolu axtarır. Şimali İraq Federal Kürdüstan Bölgəsinin rəhbərliyi Türkiyədən oktyabr ayına qədər vaxt istəyib və bu müddət ərzində PKK-nın Türkiyəyə qarşı əməliyyatları dayandırmağa razı salmağa ümid bəsləyirlər. Bu həftə Şimali İraq Federal Kürdüstan Bölgəsinin baş naziri Neçirvan Bərzani və Kerim Sinxari yenidən Ankaraya gələcək. Ancaq onlardan qabaq bu gün Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyinin müşaviri Feridun Sinirlioğlu Bağdada gedir və İraq hökumətinin kürd əsilli xarici işlər naziri Hoşyar Zebari ilə görüşəcək. O, daha sonra Şimali İraq Federal Kürdüstan Bölgəsinin inzibati mərkəzi Ərbilə gələcək.

Əgər oktyabra qədər PKK terror təşkilatı ilə razılıq əldə olunmazsa, o halda Türkiyə ordusu Qəndil dağı və ətrafını mühasirəyə alacaq. Məhz bu hərbi əməliyyatın effektli aparılması və PKK terror təşkilatının qol-qanadının tam bağlanması üçün Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahı Şimalı İraqda, Qəndil dağı ətrafındakı Ranya və Çaykuma bölgələrində hərbi baza yaradılmasını zəruri sayır. Bu bölgələr əlverişli quru yollarının üzərində yerləşir.

Türkiyədə PKK liderlərindən biri həbs edilib

Kürd Fəhlə Partiyasının (PKK) liderlərindən biri bazar ertəsi səhər İstanbulda həbs edilib. Bu barədə CNN Turk telekanalı xəbər verib. Türkiyə baş nazirinin müavini Bülənd Arıncın sözlərinə görə, həbs edilənin adı hələlik təhlükəsizlik qaydalarına görə açıqlanmır. O bildirib ki, qruplaşmanın həbs olunan lideri çoxlu sayda vacib məlumatlara malikdir. Türkiyə ilə PKK arasında münaqişə 25 ildən artıqdır davam edir. Bu münaqişə 40 mindən artıq insanın həyatına son qoyub. PKK BMT, eləcə də Ankaranın tamhüquqlu üzv kimi daxil olmağa çalışdığı Aİ tərəfindən terror təşkilatı kimi tanınıb.

Adana'da 4 BDP'li gözaltına alındı

Adana'da polis tarafından yapılan ev baskınlarında 4 BDP'li gözaltına alındı.

Adana merkez Seyhan İlçesi Denizli Mahallesi'nde bulunan bazı evlere sabah saatlerinde polis baskın düzenledi. Evlerin araması ardından BDP üyesi olan Osman Güven, Mustafa Koç, Halit Oruç ve Emin Ok adlı kişiler polis tarafından gözaltına alındı. Gözaltı gerekçeleri öğrenilemeyen 4 BDP'li, Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne götürüldü.

Öte yandan aynı saatlerde BDP Denizli Mahalle Temsilciliği'nde de polisler tarafından arama yapıldığı belirtildi.

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN «ŞƏRƏFNAMƏ» ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Əvvəli ötən sayımızda

«Tarixe rişeyi-nəjad-kürd» əsərinin müəllifi Ehsan Nuri həmin əsərində «Şərəfnamə»dən çoxlu faktlar göstərmişdir (50, 47).

İran tədqiqatçılarından Nəsrulla Fəlsəfi 1956-cı ildə çap etdirdiyi «I Şah Abbasın həyatı» əsərində «Şərəfnamə»dən çoxlu faktlar gətirir və onun müəllifinin qısa tərcümeyi-halını verir (125, 240).

1957-ci ildə SSRİ EA tərəfindən nəşr olunan «Ön Asiya xalqları» əsərinin redaksiya heyəti «Şərəfnamə»dən tarixi bir mənbə kimi istifadə edərək, onun müəllifini «Kürd salnaməçisi Şərəfəddin» olduğunu qeyd edir.

V.Nikitin 1956-cı ildə fransız dilində nəşr etdirdiyi «Kürdlər» adlı əsərini yazarkən «Şərəfnamə»dən tarixi mənbə kimi istifadə etmişdir (23). O, həmin əsərində Kürdüstanın tarixi, coğrafiyası, kürdlərin mənşəyi, adət və ənənələri haqqında maraqlı məlumat verir. Əsər 1964-cü ildə rus dilinə tərcümə edilmişdir.

1958-ci ildə çapdan çıxan «Azərbaycan tarixi» nin I cildində XVI əsr Səfəvilər dövlətinə aid bəzi məlumatlar «Şərəfnamə»dəki qeydiyyata əsasən göstərilmişdir (34).

M.X. Nemətova 1959-cu ildə çap olunan «Şirvanın XIV-XVI əsr tarixinin öyrənilməsinə dair» (39) adlı əsərini yazarkən Bidlisinin «Şərəfnamə» əsərindən tarixi bir mənbə kimi istifadə etmişdir.

Kürd tarixçisi Şakir Xəsbak 1959-cu ildə yazdığı «Kürd və kürd məsələləri» adlı əsərində XVI əsr kürd tarixinə aid bir neçə faktı «Şərəfnamə»yə əsasən yazmışdır (80, 25).

Ümumiyyətlə, XVI əsr Yaxın və Orta şərq tarixi ilə məşğul olan bir sıra müasir burjua tarixçiləri «Şərəfnamə»dən tarixi bir mənbə kimi istifadə etmişlər.

Sovet tədqiqatçılarının əsərlərində «Şərəfnamə» nin hər iki cildində verilmiş tarixi faktları daha çox görmək mümkündür. S.Aşurbəyli öz əsərində «Şərəfnamə»nin adını xüsusilə qeyd edir və onun fransız nəşrindən tarixi bir mənbə kimi istifadə etdiyini göstərir (10, 322).

A.Ə.Rəhmani 1960-cı ildə nəşr olunan «Tarixe aləmarayi Abbasi Azərbaycan tarixinin mənbəyi kimi» əsəri üzərində işləyərkən «Şərəfnamə»nin hər iki cildindən tarixi bir mənbə kimi istifadə etmişdir. Müəllif XVI əsrin sonu üçün əsas mənbələri qeyd edərkən, «Şərəfnamə»ni birinci sırada göstərir və onun müəllifinin qısa tərcümeyi-halını verir (28).

O.Ə.Əfəndiyev 1961-ci ildə nəşr etdirdiyi «XVI əsrdə Azərbaycan Səfəvi dövlətinin təşkili» adlı əsərində «Şərəfnamə»yə istinad edərək qeyd edir ki, bu əsər Səfəvi dövrü ilə məşğul olan tədqiqatçılar üçün Qızılbaş dövlətini xarakterizə etmək nöqteyi-nəzərindən çox faydalı, dövrün hadisələrindən bəhs etməkdə isə obyektiv xarakterə malikdir (33).

Sovet şərqşünaslarından O.L.Vilçevski 1961-ci ildə çap etdirdiyi «Kürdlər» adlı əsərində kürd xalqının tarixinə və mədəniyyətinə aid bir sıra materialları«Şərəfnamə»dən istifadə edərək vermişdir (13, 98-159).

Kərim xan Dünbilinin qızı, görkəmli kürd şairəsi (119, 233) Heyran xanımın seçilmiş əsəri tərtib edilərək, onun hansı tayfaya mənsub olması «Şərəfnamə»yə əsasən müəyyən edilmişdir (76, 311-317; 37, 5).

Sovet tarixçisi M.B.Rudenko kürd tarixinə aid «Şərəfnamə»nin əlyazmalarından bəhs edərkən, Bidlisinin tərcümeyi-halı haqqında qısa məlumat verir. Lakin o, düzgün olmayaraq Bidlisinin anadan olması tarixini belə (1689-1748) göstərir (29, 115). Halbuki Bidlisi 1543-cü ildə anadan olmuşdur. Ölümü haqqında isə heç bir məlumat yoxdur. Ümumiyyətlə M.B. Rudenko öz əsərində qeyd olunan digər tarixləri də mənbələrdə olduğu kimi göstərməmişdir.

Sovet alimlərindən C.İbrahimov 1962-ci ildə nəşr olunan «XV əsrdə Azərbaycan ərazisində feodal dövlət» adlı əsərini yazarkən, Bidlisi «Şərəfnamə»sindən tarixi bir mənbə kimi istifadə edir və ondan müəyyən faktlar göstərir (16).

«Fars dilində Azərbaycan sözləri» əsərinin müəllifi H.Zərinəzadə həmin əsər üzərində işləyərkən Bidlisi «Şərəfnamə» sindən istifadə etmişdir (38).

N.A.Xalfin 1963-cü ildə çapdan çıxan əsərində XVI əsr kürd tarixi haqqında verdiyi qısa məlumatı «Şərəfnamə»yə istinadən yazmışdır (30). O, həmin əsərində əsasən XIX əsr Kürdüstan hadisələrini qeyd etmişdir.

Ərəb müəlliflərindən Məhəmməd Rəşid əl-fil 1965-ci ildə nəşr etdirdiyi «Kürdlər elmi nöqteyi-nəzərdən» adlı əsərində kürdlərin mənşəyi haqqında bəhs edir (122). Müəllif həmin əsərini yazarkən istifadə etdiyi ilk mənbələrdən «Şərəfnamə»ni göstərmişdir. O, eyni zamanda müasir tədqiqatçıların məlumatları əsasında kürdlərin ümumi sayı və yaşadıqları ərazi haqqında da məlumat verir.

C.Cəlil 1966-cı ildə çapdan çıxan «1880-ci il kürd üsyanı» adlı əsərində kürd xalqının keçmiş tarixi haqqındakı qısa məlumatı «Şərəfnamə»yə əsasən yazmışdır. Müəllif öz əsərində XIX əsrin ikinci yarısında İran və Türkiyə ərazisi tərkibinə daxil olan kürd xalqının vəziyyəti və onların üsyanları haqqında məlumat verir (14, 13).

«Qafqaz kürdləri» adlı kitabın müəllifi T.F.Aristov orta əsr kürd əmirliklərinin tarixi haqqında qısa məlumatı «Şərəfnamə»yə istinad edərək vermişdir. F.Aristovun göstərdiyi faktlar «Şərəfnamə»nin birinci cildində olduğu halda, müəllif həmin cildi (8, 8-22) «Salnamə» deyə qeyd edir. Halbuki «Şərəfnamə»nin birinci cildi kürd xalqı və Kürdüstan tarixi haqqında zəngin məlumata malik olan tam bir tarix kitabıdır, onu yalnız illik hadisələri özündə əks etdirən ikinci cildini «Salnamə» adlandırmaq elmi-tədqiqat nöqteyi-nəzərindən daha düzgün olardı.

Beləliklə, tədqiqat prosesində elmin müxtəlif sahələri üzrə 50-dən artıq sovet və burjua tədqiqatçılarının Bidlisi «Şərəfnamə» sindən tarixi bir mənbə kimi istifadə etməsi məlum olmuşdur. Bunların əksəriyyəti kürd tarixi, Kürdüstan coğrafiyası, kürdlərin mənşəyi və dillərini tədqiq edən tədqiqatçılardır.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan, İran və Səfəvilər tarixi ilə məşğul olan bir sıra müasir tədqiqatçılar bu zəngin mənbədən daha çox istifadə etmişlər.

XV-XVI əsr kürd və Kürdüstan tarixini tədqiq edərkən, nəzəri cəlb edən mühüm məsələlərdən biri də istər Bidlisinin müasirləri və istərsə də «Şərəfnamə»dən istifadə edən sonrakı tədqiqatçıların Bidlisiyə və onun əsərinə necə münasibət məsələsindən ibarət olmuşdur.

«Şərəfnamə» müəllifinin müasirlərindən olan Oruc bəy Bayat Bidlisini bir tarixçi kimi deyil, Naxçıvan hakimi Şərəf xan kimi (46, 187), «Fütuhat» əsərinin müəllifi Ə.Füməyni isə onu Tonikabon hakimi kimi göstərir (86, 21). İsgəndər Münşi də «Şərəfnamə» müəllifini I Şah Təhmasib sarayında tərbiyə və təhsil alan Bidlis Əmirzadəsi deyə (47, 141) qeyd edir. Çünki Bidlisinin müasirləri olan Azərbaycan və İran tarixçiləri həqiqətən onu I Şah Təhmasib və II Şah İsmayıl dövründə Şirvan, Tonikabon və Naxçıvan hakimi kimi tanıyırdılar.

XVII əsrin ortalarından etibarən «Şərəfnamə» müəllifi bir tarixçi kimi elm adamlarının diqqətini cəlb etdi. Buna görə də Katib Çələbi onu «müvərrix Şərəf xan» (103, 414), Övliya Çələbi isə «müvərrixi İran zəmin» (İran tarixçisi) deyə (48, 315) qeyd edirlər.

1669-cu ildə Bidlisi «Şərəfnamə» si ilk dəfə olaraq türk dilinə tərcümə olundu. Lakin sonralar dövrün siyasi xarakteri dəyişdiyindən Osmanlı hökumətinin kürd və Kürdüstan sözünü tamamilə ləğv etmək siyasəti artdı.

Şərqin başqa tarixçiləri isə V.Velyaminov-Zernovun dediyi kimi, kürd xalqının tarixi ilə lazımi qədər maraqlanmadığına görə Şərqdə «Şərəfnamə» nin nüsxələri çox az yayıldı (76, 12) və bu tarixi mənbə şərq müəllifləri tərəfindən nəinki bir kitab halında tərtib olunmadı, hətta bir zaman onun adı belə çəkilmədi.

V.Velyaminov-Zernovun yazdığına görə ingilis şərqşünası C.Malkolm «Şərəfnamə»nin bir nüsxəsinə malik olan ilk avropalı imiş. Lakin o da «Şərəfnamə»nin nəşri haqqında təşəbbüs göstərməmişdir. Əvvəldə qeyd

edildiyi kimi «Şərəfnamə» və onun müəllifini dünyaya tanıtdıran əsasən rus şərqşünasları olmuşdur.

V.Velyaminov-Zernov yazırdı ki, 1826-ci ildən etibarən Avropada Şərəf xanın əsəri ziyalı adamların nəzərində öz qiymətini tapdı (76, 14).

XX əsrin sonunda «Şərəfnamə» bir neçə (fars, türk, kürd, fransız və s.) dillərdə tədqiqatçıların istifadəsinə verildi. Kürd tarixi, coğrafiyası və kürd dilini tədqiq edən Avropa şərqşünasları Şərqin bu gözəl tarixi mənbəyini əsas tədqiqat obyektinə çevirdilər. Lakin o zaman «Şərəfnamə» Şərqdə hələ də istifadəsiz qalmışdı. Yalnız XX əsrin əvvəllərindən İran və ərəb müəllifləri ən əvvəl milliyyətcə kürd olan bir sıra müəlliflər dövrün siyasi tələbinə uyğun olaraq «Şərəfnamə»dən istifadə etməyə başladılar.

Qeyd etmək lazımdır ki, müasir türk müəlliflərinin əsərlərində əsasən «Şərəfnamə» və onun müəllifinin adına təsadüf olunmamışdır. Bidlisi «Şərəfnamə» sindən demək olar ki, sovet hakimiyyəti dövründə daha çox istifadə edilmişdir.

«Şərəfnamə» dən istifadə edən sovet alimləri burjua tarixçilərindən fərqli olaraq, «Şərəfnamə» və onun müəllifi haqqında öz fikir və mülahizələrini yığcam şəkildə olsa da qeyd ediblər. Onlar eyni zamanda «Şərəfnamə» müəllifinin milli mənsubiyyətini və hansı xalqın tarixçisi olduğunu göstərməklə, kürd xalqının tarixən ayrıca bir xalq olması məsələsini müdafiə edirlər. İran tarixçilərindən R.Yasəmi də Bidlisini kürd alimi deyə qeyd edir (69, 135). Başqa İran müəllifləri isə bu barədə heç danışmırlar.

İ.P.Petruşevski göstərir ki: «Şərəf xan Azərbaycanı yaxşı tanıdığı üçün onu İran tarixçisi sırasına daxil etmək olar» (25, 303). Halbuki İran müəlliflərindən Əbdüləziz Cavahir Kəlam özünün «Kitabxaneyi ümumi maarif» adlı əsərində müxtəlif elmlərlə məşğul olan bir sıra İran tarixçiləri, o cümlədən Bidlisinin müasirləri haqqında məlumat verdiyi halda, nə Bidlisi və nə də əsəri haqqında bəhs etmir (90).

Müasir İran tarixçisi Abdulla Razi «Tarix müfəssəl İran» adlı əsərində Səfəvilər dövrünün bir sıra tarixi əsərlərindən: «Həbib-əs-Siyər», «Töhfeyi Sami», «Əhsən ət-təvarix» və s. bəhs etdiyi halda, «Şərəfnamə» haqqında heç bir fikir söyləməmişdir (92, 444).

Beləliklə, bu göstərilən faktlara istinad edərək, İran tarixçiləri tərəfindən İran tarixçisi kimi qeyd edilməyən və milliyyətcə kürd olub, əsasən öz xalqının tarixini yazan Şərəf xan Bidlisinin XVI əsrin yeganə kürd tarixçisi hesab etmək, həm elmi və həm də məntiqi nöqteyi-nəzərdən daha doğru olardı.

Ardı var

ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV

Zaman keçdikcə, Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev siyasətinin dərinliyini daha aydın görmək olur. Dünyanın bir sıra ölkələrində, eləcə də qardaş Türkiyənin indiki ictimai-siyasi durumuna baxdıqda, Azərbaycandakı ictimai-siyasi vəziyyət həsəd aparıcıdır. Mənə elə gəlir ki, Türkiyə rəhbərliyi hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının siyasətini Türkiyəyə tədbiq etsələr, çox guman ki, 12 saat çəkməz illərdən bəri aparılan qarşıdurmalara son verilə bilər.

Bir insan kimi dünyada, eləcə də Türkiyədə qardaş xalqların tale yüklü məsələləri, hamı kimi məni də narahat etməyə bilməz. Hər bir kürd insanı kimi kürdlər yaşayan bölgələrdə baş verən proseslər mənim də diqqətimdədir. Hər bir kürd, türk insanının sevinci də, kədəri də mənimdir. Təsəvvür edin, Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatı baş qaldıranda burda yaşayan xalqların çəkdiyi əzablar xalqın azadlıq istəyini söndürə bilmədi. Baxmayaraq ki, bu müsibətlər ona kənardan gətirilmişdi. Öncə milli zəmində ixtişaşlar törədildi. Xarici qüvvələrin əli ilə Azərbaycan uzun və sonu hələ də görünməyən Qarabağ müharibəsinə sövq edildi. Etnik azlıqlar ilə Azərbaycan türkü arasında düşmənçilik toxumları səpməyə çalışdılar və məqsədlərinə qismən də olsa, çatdılar. Nəticə olaraq, Qərbi Azərbaycandan 300 mindən artıq soydaşımız doğma yurd-yuvalarından qaçqın salındı. Hazırda, Qarabağ və digər 8 rayonumuz Ermənistanın işğalı altındadır.

Təsəvvür edin, əgər Ulu Öndər, Heydər Əliyev hakimiyyətə vaxtında gəlməsəydi, atəşkəs müqaviləsi bağlanmasayıdı, ermənilər Azərbaycan torpaqlarına olan təcavüzünü bir az da genişləndirərək, özlərinin dediyi kimi, Gənsəbasar da daxil olmaqla, Kürə qədər işğal edə bilərdi. Bir anlığa təsəvvür edin, Gəncəbasarın köçkünləri, erməniyə girov düşənləri, Gürcüstana, Rusiyaya qaçanları, malı-mülkü bir anın içində əlindən çıxaraq girov, qaçqın-köçkün halına düşən xalqın durumu necə ola bilərdı? Onsuz da problemlər içində yaşayan Borçalı mahalındakı soydaşlarımızın durumunu, Türkiyənin Azərbaycanla və türk dünyası ilə əlaqəsinin nəticəsini bir anlıq düşünmək kifayətdir.

Ermənilərin əlinə düşəcək Mingəçevir su anbarının suyu buraxılsaydı, bir an başımıza gələcək faciələrin böyüklüyünü düşünmək lazımdır. Kür çayı hövzəsində olan şəhər, rayon və kəndlərimizin əhalisinin durumunu göz önünə gətirmək kifayətdir.

Gəncəbasarın işğalı, Avropa qapılarının, Avropa bazarının üzümüzə bağlanması demək olardı. Biz məcburi yenə də keçmiş "ağamız" olan rus çinovniklərinin boyunduruğu artına yalvararaq, xahiş edərək keçməli idik.

Hələ mən Əlikram Hümmətovun "Talış-Muğan" Respublikasından, onun gələsəkdə İran İslam Respublikasına birləşməsindən, Sürət Hüseynovun "xanlığından", şimaldan rusların ləzgilərin "Sabval" təşkilatının əli ilə Siyəzənə qədər ərazi iddiasından, Balakən, Qax, Qəbələ kimi strateji bölgələrə göz tikənlərdən danışmıram.

Dünya dövlətlərinin rəhbərləri humanistliyi, uzaqgörənliyi, əfv etməyi, bağışlamağı Azərbaycanın cavan prezidenti İlham Əliyev cənablarından öyrənməlidirlər. İlham Əliyev cənabları neçə-neçə ömürlük həbsə məhkum olunmuş insanları əfv etdi, ümidsiz ailələri sevindirdi və Azərbaycandakı münaqişə ocaqlarını uzaqgörən siyasəti ilə aradan götürdü. İlham Əliyev cənablarının humanist siyasəti Türkiyə, İran, Suriya kim ölkələrin dövlət rəhbərlərinə örnək olmalıdır.

"Bakı-Tibilisi-Ceyhan" əsrin dünyəvi sülh müqaviləsi

Bizi bütün bu bəlalardan Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti qurtardı. Onun uzaqgörən siyasəti, həyata keçirdiyi dünyəvi layihələr, böyük dövlətlər, beynəlxalq birliklər, təşkilatlar tərəfindən dəstəkləndi, ölkədə siyasi sabitlik yarandı və dövlətimiz quruculuq yoluna qədəm qoydu. Son illər əhalinin ölkəmizin rifahı yaxşılaşdı, yüzlərlə parklar salındı, yollar abadlaşdırıldı, əfsanəvi körpülər tikildi, yeni kəndlər, qəsəbələr inşa edildi.

Hörmətli prezidentimiz, İlham Əliyev cənablarının operativ təşkilatçılığı sayəsində "Bakı-Tibilisi-Ceyhan" neft kəməri, Bakı-Ərzurum qaz kəməri vaxtında səmərəli çəkilməsi sayəsində, yüzlərlə ölkələri Azərbaycana bağladı. Bu inkişafa görə, indi dünya dövlətləri istəsələr də, istəməsələr də bizi dəstəkləməkdədirlər.

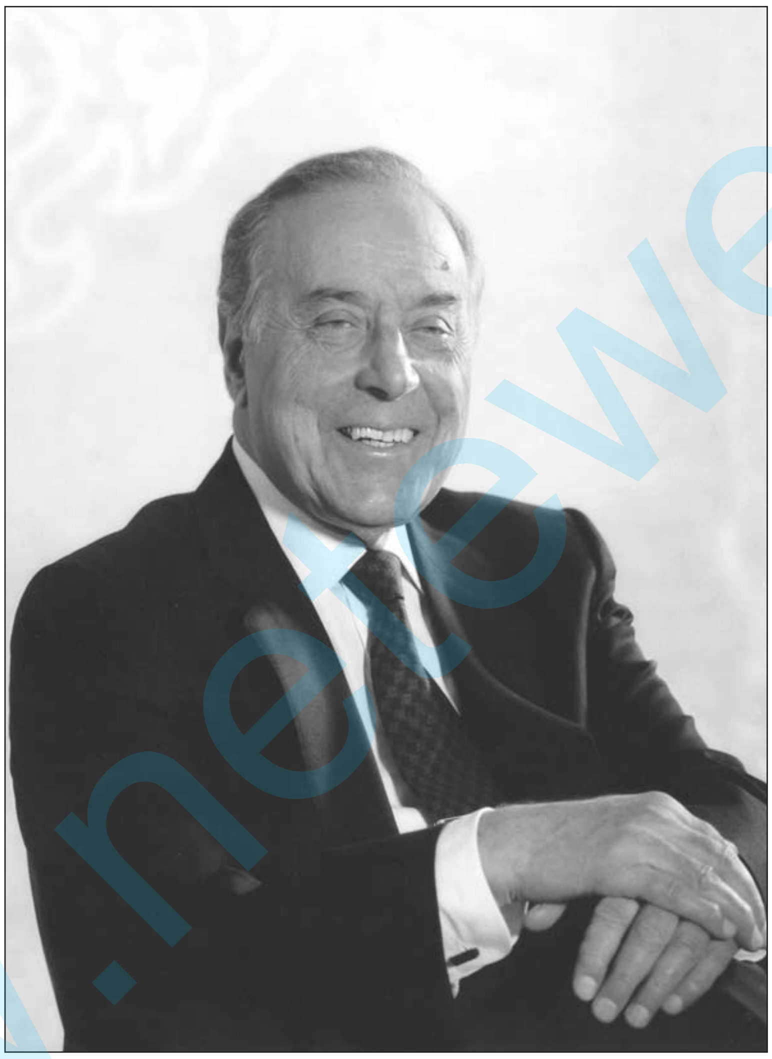

Dünya gör-götür dünyasıdır. Türkiyənin rəhbərləri, generalları Ulu Öndər, Heydər Əliyev məktəbinin davamçısı, hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev siyasətindən dərs almalıdırlar, İlham Əliyev praktikasını Türkiyə rəhbərləri də həyata keçirməlidirlər ki, Türkiyəni bu çıxılmaz durumdan xilas etsinlər.

Tarixdə elə bir ixtilaf, elə bir müharibə yoxdur ki, sonu danışıqlar və sülh yolu ilə qurtarmasın. Bu addım kürdlərin yaşadığı bölgələrədə də atılmalıdır. Türkiyədə səfərdə olar kən bir daha əmin oldum ki, bu ölkədə yaşayan türk və kürd xalqları tarixən bərabər yaşayıblar, qız verib, qız alıblar, qaynayıb qarışıblar. Fikrimcə, bugünkü türk-kürd qarşıdurması dünya silah ixracatçılarının hazırladığı plan əsasında baş verir. Orada yaşayan kürd xalqı israrla bəyan edirlər ki, əgər Türkiyədə Kürd İşçi Partiyası ilə hökumət qüvvələri arasında sülh bağlanarsa, dövlət Abdulla Öcalanı və dağlara çəkilən PKK-çıları əfv edərsə, problem çözülər. Belə olduqda, bu iki qardaş xalqı üz-üzə qoyan böyük dövlətlərin planları altüst olar. İndii Türkiyədə hakimiyyətin "kürd açılımı" deyilən bir proqramından danışılır. Bu məsələ Türkiyə hökuməti və ictimaiyyətinin prioritetinə çevrilib. Müşahidələrimdən belə qənaətə gəldim ki, hakimiyyət bu məsələnin müsbət həllində maraqlıdır. Lakin milli qüvvələr, müxalifət və səlibçilərə xidmət edən"Ərqənəkon"-çular hakimiyyətin atacağı humanist addımdan, apardığı barış siyasətdən əndişələnirlər. Əndişələnirlər ona görə ki, bu iki qardaş xalqın QANI bahasına əldə etdikləri qazanc əldən çıxmasın. Əgər qarşıdurma bitərsə generallar kiminlə savaşacaqlar? Milyardlarla hərbi sursatın pulunu necə mənimsəyəcəklər?

Onları bu məsələ düşündürür, ona görə də əllərindən gəldikcə "kürd açılımı" məsələsinə əngəl törətməyə çalışırlar.

Kürd xalqı isə Abdulla Gülün, Təyyub Ərdoğanın "kürd açılımı" məsələsinin sözdən əmələ keçəcəyi günü səbrsizliklə gözləyir.

Fikirimcə, dünyanın diqqətini çəkən belə bir həssas bölgədə hökumət qüvvələri ilə PKK-çılar arasında silahlı qarşıdurmanın baş verməsi indiki halda məntiqə sığan deyil. Düşünürəm ki, təcili olaraq bu məsələlər masa arxasında danışıqlar yolu ilə öz həllini tapmalıdır. Öcalan da silahdaşları da Türkiyə vətəndaşıdır, onu məhf etməyə çalışan, savaşan türk ordusu da.

Mənə elə gəlir ki, səlibçilər yeni "Səlib Yürüşü"-nü başlamışlar, lakin İslam Dünyasının bundan xəbəri yoxdur. Bəlkə də xəbərləri var, nədənsə susurlar. Görəsən, nə vaxta kimi müsəlman dövlətləri münaqişə ocağı olacaq? Nə vaxta qədər qardaş qardaşın qanını axıdaraq səlibçilərə beş-üç quruş pula görə xidmət edəcək? Niyə qardaşın demokratik haqqını qardaşdan səlibçilər tələb etməlidir? Niyə, nə üçün?...

Nədən səlibçilərə nüvə silahı hazırlamaq olar, İslam dövlətlərinə, İslam dünyasına olmaz, nədən? Nədən səlibçilər bütün millətlərin, xalqların demokratik haqqlarını versin və tanısın, amma Uca Tanrının gözəl və müqəddəs qanunlar bəxş etdiyi Müqəddəs Qurani-Kərimə itaət edən, İslam dinini qəbul etmiş dövlət rəhbərləri öz dindaşlarına olmazın zülmünü etsin?

Nədən dünyada yalnız İslam dövlətlərində müharibə, terror, qırğın, ölüm olmalıdır? Nədən?

Görəsən ABŞ, İngiltərə və başqa sionist dövlətlər İraqda, Əfqanıstanda, Pakıstanda nə itiriblər və nə axtarırlar? İranın, Türkiyənin, Suriyanın və başqa müsəlman ölkələrin işinə niyə müdaxilə edirlər?

Niyə Avropa Parlamenti, Avropa Birliyi, Avropa ordusu olsun, lakin səlibçilərə qarşı bir İslam Birliyi, qurumu, ordusu olmasın?

Görəsən, tarix qəhrəman Kürd xalqının oğlu, müsəlman dünyasını xaç yürüşündən xilas edən Səlahəddin Əyyubi kimi bir qəhrəman yetirəcəkmi, İslam Dünyasını birləşdirib araqarışdıran səlibçilərə qarşı birgə mübarizə aparsın, növbəti Xaç Yürüşünü qarşısını alsın?

Nədən Bosniya, Slavakiya, Hersoqavina, Xarvatiya məsələləri bir ay ərzində öz müsbət həllini tapsın, lakin Əfqanıstan, Pakistan, İraq, İran, Suriya, Azərbaycan, Türkiyə, Çeçenistan, Fələstin kimi müsəlman ölkələrində fasiləsiz qardaş qanı müxtəlif terror üsulları ilə tökülsün? Nədən? Demək olar ki, qardaş Türkiyə Respublikasında, Cumhurriyyətin yarandığı günündən bu günə qədər vətəndaş müharibəsi gedir, günahsız insanların qanları tökülür. Tökülən qardaş qanının qarşısını almağa çalışanları isə səlibçilərə xidmət edən qüvvələr zamanında aradan götürüblər. 1980-ci ildə ərqənəkonçu-səlibçilərin etdikləri hərbi çevriliş zamanı Türkiyə xalqının başına gətirilənlərin acısı hələ bitməyib.Turqut Özal da Türkiyəni səlibçi-xidmətçilərindən xilas etmək istədi, demokratik bir addım atmağa çalışdı, lakin o da səlibçilərə xidmət edənlərin qurbanlarından birinə çevrildi.

SİYASƏTİNİN GÖRÜNMƏYƏN TƏRƏFİ

Hal-hazırda, Türkiyənin indiki rəhbərliyi və DTP-e, qardaş qırğınına son qoymaq üçün demokratik bir addım ataraq "kürd açılımı" prosesinə başlamışdı. Lakin çox çəkmədi, səlibçilərə xidmət edən ərqənəkonçuların plan və proqramına əsasən, artıq DTP-e bağlandı və nəticədə bilərəkdən borclar içində inildəyən Türkiyəni iflic vəziyyətinə saldılar. Deməli səlibçilər Tyrkiyəni xaosa sürükləməkdədirlər.

Bu xaosun qarşısını almaq üçün, Türkiyə rəhbərliyi önəmli addımlar atmalıdır və Ulu Öndər, Böyük Heydər Əliyev siyasətindən bəhrələnməlidir.

Mənə elə gəlir ki, İlk öncə Türkiyə hərbi konstitusiyasını dəyişərək, sivill konstitusiya ilə əvəz edilməli, ölkənin Ali Baş Komandanlığı ölkə prezidentinə həvalə edilməli, bu ölkədə yaşayan bütün xalqların demokratik haqları tanınmalı, Türkiyədəki kürd toplumunun istəyinə uyğun olaraq PKK rəhbəri azadlığa buraxılmalı, dağdakı PKK gerillalarına ümum əfv fərmanı çıxarılmalı, 4500 kürd kəndinin əhalisini doğma kəndlərinə qayıtmasına şərait yaradılmalıdır. Belə olarsa, Türkiyənin iqtisadiyyatı qısa müddətdə sürətlə inkişaf edər və xarici borclardan azad ola bilər.

Türkiyədə onillərdən bəri davam edən türk - kürd qarşıdurmasının həlli nəhayət, indiki AKP hakimiyyətinin əsas hədəfinə çevrilib. Hazırda bu məqsədlə proqram da işlənməkdədir.

Görəsən bu illər ərzində minlərlə günahsız türk və kurd insanının qanına bais olmuş münaqişənin ürəklərdə yaratdığı nifrət və qisasçılıq hisslərini kimin ayağına yazmaq lazımdır? Mən yuxarıda Azərbaycanı boşuna müqayisə etmədim.

Rəsmi Ankara, Heydər Əliyev siyasətindən, onun 90-cı illərin əvvəllərində ölkəmizdə yaşanan milli-etnik problemləri necə müdrükcəsinə yoluna qoymasından örnək götürməlidir. Heydər Əliyev 20% torpaqlarımızı işğal edən ermənilərlə atəşkəs müqaviləsi bağlayaraq, Azərbaycanı yuxarıda sadaladığımız kritik vəziyyətdən böyük ustalıqla çıxara bildi. Lakin Türkiyə generalları PKK-nın atəşkəs çağırışına tankla, topla, təyyarələrlə cavab verir. Arada sadə kürd və türk oğulları öldürülür. Deməli bu generallara muharibənin uzanması sərfəlidir, çünki silah tacirləri ilə əlbirdirlər.

Necə ki bizim bir sıra "komandir" lər, Qarabağ savaşı zamanı meydlərin alınıb satılmasını, ərazilərin dəyişdirilməsini qazanc mənbəyi etmişdilər.

Türk generalları 80 il kürd xalqının varlığını dandı və onları "dağ türkləri" kimi asimiliyasiya etməyə çalışdılar. Lakin PKK nın apardığı silahlı mübarizə generallara Türkiyədə 35 milyon kürd xalqı olduğunu etiraf etdirdi və bu xalqın mədəni haqqlarının verilməsini tələb etdi. Bu məsələ indi Türkiyə ictimaiyyətinin diqqət mərkəzindədir.

Bu günədək Türkiyədə 4500 kürd kəndi dağıdılıb. Əgər bunu on minlik PKK döyüşçüləri edibsə, onda dünyanın ən müasir silahlı qüvvələrindən sayılan Türkiyə ordusu hara baxırdı?

Yox, əgər bunu PKK ilə mübarizədə ordunun özü edibsə, buna nə ad vermək olar?!

Yalnız dövlət terroru!

Bu gün İraq Federativ Respublikadır. Prezidenti də kürddür və burda qəribə heç nə yoxdur. Kürdüstan demokratikcəsinə, orda yaşayan bütün xalqların haqqlarının tanınması ilə Yaxın Şərqdə hörmət qazanıb və bu demokratiyaya görə böyük inkişaf əldə edib. Bu demokratiya qardaş Türkiyədə və İranda da həyata keçirilməlidir

Artıq bu gün, türk-kürd anaları televiziyalarda, ictimai-siyasi yığıncaqlarda əl-ələ verərək, bu mənasız müharibənin dayanmasını istəyirlər.

Arzu edirəm, qardaş Türkiyədəki problemlər də tezliklə öz həllini tapsın, türk və kürd analarının göz yaşlarına son verilsin, hər iki tərəfin şəhid mağarları toy mağarları ilə əvəz olunsun və əhali sülh şəraitində əmin-aman qardaşcasına birgə yaşasınlar. Nəzərə alın ki, dağıdılan 4500 kürd kəndinin əhalisi böyük şəhərlərə axışıb, göbələk kimi şəhər ətrafında gecəqondular tikilir, qeydiyat olmadığı üçün uşaqlar məktələrə götürülmürlər, işsiz gənclərə isə bir hay lazımdır . Deməli, 4500 kəndin ərazisində nə əkin-biçin becərilir, nə də maldarlıq inkişaf edir. Yəni ölkənin iqtisadiyyatına dəyən ziyanın ölçüsü göz önündədir. Hələ mən işi-gücü olan insanların işsiz qalmasını, uşaqların təhsildən ayrılmasını və nə ilə məşğul ola biləsəklərini demirəm. Ona görə də ilk öncə qoruyucuuluq sistemi ortadan qalxmalı, həmin kəndlər təcili dövlət tərəfindən bərpa olunmalı və əhali öz kəndlərinə, evlərinə qayıtmalıdır. Bu, ictimai-siyasi vəziyyətin normallaşması üçün vacibdir və bu məsələ təcili həyata keçiirilməlidir.

Allah-Təala Türkiyəyə elə zəngin təbiət bəxş edib ki, bu varidad dünyanın heç bir ölkəsində yoxdur. Bu sərvətlərdən birgə yararlanıb dövləti inkişaf etdirmək lazımdır.

Sir deyil ki Avropa iqtisadiyyatı Türkiyə və digər şərq ölkələrinin təbii xammal ehtiyatı və işçi qüvvəsi hesabına möhkəmlənib. Onların yalnız texnologiyası inkişaf edib. Türkiyədə də sabitlik yaransa, qərb texnologiyası Türkiyəyə gətirilərsə, inanıram ki, ölkə iqtisadiyyatı rəhmətlik Turqut Özalın hakimiyyəti dövründəki inkişafından da sürətli inkişaf edər.

Tarixçilərin qənaətinə görə, bu münaqişəni vaxtı ilə Osmanlı imperiyasını dağıdan inhisarçı dövlətlər yaradıb. Çünki, o dövrdə Osmanlı ərazisində müstəqil və qeyri-müstəqil Kürdüstan dövlətləri olub və küpd xalqı ilə türk xalqı arasında heç bir problem olmayıb. Osmanlı imperiyası süquta uğrayandan sonra, Türkiyənin parçalanacağını görən Atatürk Kürdüstana, Anadolunun kürd ağsaqqallarına müraciət edib, onlardan kömək istəyib. Əvəzində isə onlara vəd verir ki, gələcəkdə Türkiyə türklərlə kürdlərin federativ dövləti olacaq. Bu anlaşma "Sevr" müqaviləsində də öz əksini tapsa da, "Lozan" anlaşmasında kürd məsələsi qulaq ardına vurulub. İsmət İnönü hakimiyyəti dövründə bunlar unudulub. İndiyədək Türkiyədə kürd xalqının 80-dən artıq silahlı üsyanları olub. Deyilənə görə, PKK bu məsələnin əvvəl sivil yolla həllinə çalışıb. Amma nəticə verməyəndə, Öcalan 1984-85-ci illərdə silahlı mübarizə yolunu seçib. Atatürkün kürd xalqına verdiyi vədin yerinə yetirilməsini tələb edib. Kürdlərin tələbində Türkiyə dövlətinin ikiyə bölünməsi məsələsi qoyulmayıb. Lakin indi məsələ uzanarsa, bu zaman maraqlı qüvvələr yəqin Türkiyəni iki yerə deyil, bir neçə ierə bölə bilərlər. Yenə deyirəm, xalqın yeganə istəyi vahid Türkiyə bayrağı altında federativ dövlətin yaradılmasıdır. Hal-hazırda DTP partiya rəhbərləri başda Ehməd Türk olmaqla, bütün siyasi təşkilatlar demək olar ki, hər gün hökumətə barış əllərini uzadırlar. Ama generallar barış əllərinin sahiblərini həbsxanalara doldurmaqla hədələyir və türk və kürd xalqlarını qarşı-qarşıya qoymaqla məşğuldur. Belə gedərsə millət vəkillərinin həbsinə başlana bilər və bunun sonu fəlakətlə nəticələnə bilər.

Fikir verin, PKK-nın yaradıcısı Abdulla Öcalandırsa, dağdakı gerillalar ona itaət edirsə, bu məsələdə başqaları yalnız vasitəçi ola bilər və DTP bu misyanı həyata keçirmək istəyir.

Araşdırmalara görə, Turqut Özal dövründə Cəlal Tələbani, Əhməd Türk və başqaları rəhbərliklə görüş keçirərək, Türkiyədə federativ dövlətin yaradılması məsələsini müzakirə ediblər.

Lakin "Ərgənəkon"-terrorçu generallar buna imkan verməyib və 17- min qeyri məchul cinayət törədilib, hansı ki, onların sümükləri indii Botaş quyularından çıxır. Həmin generalların bəziləri indiki "Ərgənəkon"çu terror təşkilatının üzvləri kimi mühakiməyə çəkilirlər.

Deyilənə görə, Turqut Özal ölümündən bir gün əvvəl ölkənin federativ respublika olduğunu elan etmək istəyib. Amma müəmmalı ölümü çoxlarını şok etmiş, hələ də onun ölümü xalqı düşündürür. Sonuc zəhərləndiyi söyləndi...

Sonradan ABŞ tərəfindən hakimiyyətə gələn Tansu Çillər və digərləri də bu məsələni ört-basdır etməyə çalışdılar. Amma bugünkü AKP hakimiyyətinin rəhbərləri olan Abdulla Gül və Təyib Ərdoğan keçmiş siyasətin heç də dövlətin xeyrinə işləmədiyini görüb, məlum "kürd açılımı" proqramını irəli sürüblər.

Mən əminəm ki, kürdlərin milli-mədəni haqları tanınsa, qarşıdurmaya son qoyulacaq. Lakin nədənsə, Türkiyə hökuməti bu haqları tanımaqdan çəkinir. Azərbaycanda da az saylı xalqlar var. Talışın da, ləzginin də, kürdün də, avarın da öz dilində radiosu, qəzeti və sairi var. Burda hansısa problem yaranıbmı?

Mənə elə gəlir ki, Türkiyə rəhbərləri təcili qərar verməli, bu məsələnin həllini tezləşdirməlidir. Əgər Türkiyə hökuməti də əvvəldən İlham Əliyev cənablarının azsaylı xalqlara göstərdiyi qayğını kürd xalqına hiss etdirsəydi, indiki vəziyyət yaranmazdı və bu problem çoxdan öz həllini tapardı. Yerli toplumun dediyinə görə, PKK tək tərəfli atəşkəs elan edib, İraq ərazisindəki dağlara çəkilib. Lakin generallar bu atəşkəsi pozaraq tankla, təyyarə ilə, vertaliyotla onların üstünə gedir və nəticədə hər iki tərəfdən ölkənin cavan oğlan və qızları həlak olur.

Ölkədəki ən iri hərbi təmayüllü zavodların əksəriyyəti onlara məxsudur. Yəni təqaüdə çıxandan sonra gedib otururlar orda və deməli, zavodun rentabelli işləməsi, istehsal etdiyi sursatın gəlir gətirməsi üçün bu kimi münaqişənin uzanması onlar üçün əhəmiyyətli və vacibdir. Heç kim öz "şahlıq" taxtından xoşluqla əl çəkməz! Hər zaman taxtının əminliyini qorumalıdır. Yuxarıda da qeyd etdim ki, Amerika, İngiltərə və digər dövlətlər silahı Türkiyəyə də verir, PKK-ya da. Əgər bu qardaş qırğınları olmasa, inhisarçı dövlətlər köhnəlmiş silah sursatı kimə satıb mallarını "diriltməlidirlər" ki, yenilərini istehsal etsinlər. Əlbəttə, generallara, çünki bu silahların pulları sadə xalqın "cibindən" çıxır lakin qazanan generallar olur. Silah bazarını idarə edənlər, necə ki, Ermənistanı silahlandırırlar, eyni sursatı Azərbaycana da satırlar. Onları həmin silahla qırılan insanların taleyi yox, qazanacaqları pullar maraqlandırır.

Tahir SÜLEYMAN
"Diplomat" qəzetinin
baş redaktoru

İRƏVAN GECƏSİ KEÇİRİLİB

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Sumqayıt şəhər H.Ərəblinski adına Musiqili Dram Teatrında İrəvan xanlığının tarixi, mədəniyyəti və folkloru mövzusunda "Mütləq qayıdacağıq" adlı gecə keçirilmişdir. Tədbirdə ilk öncə İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarının tarixi və mədəniyyətini özündə əks etdirən foto və eksponatlardan ibarət sərgi keçirilmişdir. Sumqayıt məktəbliləri, Sumqayıt Dövlət Universitetinin tələbələri, eləcə də şəhər ictimaiyyətinin nümayəndələri sərgiyə baxış keçirərək böyük maraq göstərmişlər.

Daha sonra BDM aparat rəhbəri Samir Adıgözəlli qonaqları salamlayıb və tədbirin mahiyyəti haqqında danışaraq gecənin rəsmi hissəsinin aparılması üçün BDM İrəvan departamentinin rəhbəri Qərbi Azərbaycan və erməni məsələləri üzrə çoxsaylı tədqiqatlar müəllifi, fəlsəfə doktoru Əziz Ələkbərlini kürsüyə dəvət etmişdir. Əziz Ələkbərli giriş sözü söylədikdən sonra şəhidlərin ruhu xatirinə bir dəqiqəlik sükut elan etdi və daha sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndi. Tədbir iştirakçılarının ayaq üstə alqışlarıyla Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı və İrəvan xanlığının tarixi bayrağı salona daxil olaraq səhnəyə qaldırıldı.

Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin hazırladığı Qərbi azərbaycanlıların tarixi ata-baba yurdları olan indiki Ermənistan ərazisindən deportasiyası haqqında sənədli film nümayiş etdirildi.

Filmin nümayişindən sonra çıxış etmək üçün söz BDM sədri İsmayıl Ağayevə verildi. İsmayıl Ağayev çıxışında İrəvan xanlığının tarixinin, mədəniyyətinin təbliği sahəsində mərkəzin həyata keçirdiyi tədbirlər haqqında gecə iştirakçılarına geniş məlumat verdi. Daha sonra çıxış edən millət vəkilləri Musa Urud, Sabir Rüstəmxanlı, Musa Qasımlı qərbi azərbaycanlıların deportasiya tarixi haqqında, ermənilərin zaman-zaman Azərbaycana və Türk dünyasına qarşı həyata keçirdikləri soyqırım cinayətləri haqqında tədbir iştirakçılarına geniş məlumat verdilər. Digər çıxış edənlər Milli QHT Forumunun prezidenti Rauf Zeyni, Avstriya - Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri, BDM-in Avstriya təmsilçisi Orhan Çiftçi, şair Ənvər Əhməd, professor Vaqif Arzumanlı tariximizlə, milli mədəniyyətimizlə bağlı keçirilən bu kimi tədbirlərin milli şüurumuzun formalaşmasında, xalqımızın içərisindən düşmənə qarşı mübarizə əzminin artmasına xidmət etdiyini bildirdilər. Çıxışlardan sonra "İrəvan xanlığının tarixi və mədəniyyəti sahəsindəki xidmətlərinə görə" millət vəkili Musa Urud, İrəvan xanının soyunun nümayəndəsi Ofeliya Bağırbəyova, professorlar Aslan Bayramov, Buludxan Xəlilov, İbrahim Bayramov, fəlsəfə doktorları Əziz Ələkbərli, Alı Səfolu, Aftandil Məmmədov, tədqiqatçılar İradə Rizazadə, Fatma İsgəndərova, Əlifxan Məmmədov, Nazim Mustafa, BDM-in Avstriya təmsilçisi Orhan Çiftçi, Miraslan Bəkirli, şair Bilman Qüdrət, Süleyman Ələkbərov BDM-in fəxri diplomu ilə təltif edildilər.

Rəsmi hissənin yekunundan sonra BDM-in mədəniyyət departamentinin rəhbəri sənətçi Nüşabə Ələsgərlinin rəhbərliyi altında bədii proqramla gecə davam etdirildi. Vətənpərvərlik, xalq mahnılarının gözəl ifaçıları Məhərrəm Həsənov, Şəmistan Əlizamanlı, Yaqut Qarabağlı, Bəsti Sevdiyeva, Telli Borçalı, Manaf Ağayev, Sumqayıt şəhərində fəaliyyət göstərən rəqs qrupunun ifaları gecənin iştirakçıları tərəfindən dinlənildi və alqışlarla qarşılandı. Qeyd edək ki, BDM-in təşkil etdiyi gecədə hökümət nümayəndələri, millət vəkilləri, ziyalılar geniş tərkibdə iştirak etmişlər. Gecənin keçirilməsində informasiya dəstəyini "SƏS" İnformasiya Agentliyi və "SƏS" qəzeti həyata keçirdi.

Konferans çözüm istedi

8. Kürt Konferansı, müzakerelerin yeniden başlaması, genel af ilan edilmesi; yeni anayasada Kürtlerin anadilde eğitim ve özerklik taleplerine yer verilmesini isteyerek AB ve ABD'ye de çağrı yaptı:

PKK'yi 'terör örgütleri listesi'nden çıkararak, çözüm önündeki önemli bir engeli kaldırın.

Avrupa Parlamentosu'nda düzenlenen 8. Uluslararası Kürt Konferansı önceki akşam saatlerinde açıklanan sonuç bildirgesiyle sona erdi.

Konferansta 2 gün boyunca yürütülen tartışmalar bildirgede ifadesini buldu.

Giriş bölümünde ilk olarak Türkiye'de Kürt sorununa yaklaşımda şiddetin arttığına dikkat çekildi. Siyasi soykırım operasyonlarının da kınandığı bildirgede, operasyonlara dayanak oluşturan başta TMK olmak üzere anti terör yasalarının kaldırılması istendi. Yeni anayasa çalışmaları sürerken, bu çalışmalar eseninde yürütülen tartışmaların bile terör suçu sayılarak tutuklama gerekçesi yapılması temel çelişkilerden biri olarak görüldü. Alınan kararlar şöyle:

- Öcalan'ın rolünü oynaması için imkan sağlanmalıdır

Öcalan'ın avukatlarının tutuklanmasını kınayan Konferans bileşimi, Kürt Halk Önderi Öcalan'ın çözümde oynayacağı role dikkat çekti. PKK ve devlet arasındaki müzakerelerin yeniden başlatılmasını, Öcalan'ın rolünü oynaması için imkanların bir an önce sağlanmasını istedi. Bu süreçle bağlantılı bir genel affın ilan edilmesi çağrısında bulundu.

- PKK 'terör örgütleri listesinden' çıkarılmalıdır

Konferans bileşimi, Avrupa Birliği ülkelerine de mesajlar verdi. Bildirgede „AB ülkeleri Kürt sorununa Türk devletinin penceresinden bakan, antidemokratik uygulamalara sessiz ve tavırsız kalan ikiyüzlü tutumu terketmeli" denildi.

AB ve ABD'nin PKK'yi 'terör örgütleri listesi'nden çıkarmasını da isteyen Konferans katılımcıları, bunun demokratik çözüm ve müzakereler önünde temel engellerden birisi olduğuna dikkat çekti.

Bildirgede, Türk devleti ve PKK arasındaki savaşın da uluslararası savaş hukuku çerçevesinde ele alınması istendi. Türk devletinin kimyasal kullandığı yönündeki bilgilere dikkat çekilerek, Cenevre Sözleşmesi'ne uyması çağrısında bulunuldu.

- Yeni anayasada herkesi Türk sayan vatandaşlık tanımı değiştirilmeli ve anadille eğitim hakkı tanınmalıdır

Konferans katılımcıları yeni anayasa tartışmalarına ilişkin de görüş bildirdi.

Yapılacak yeni anayasayı, „Türkçülük esasına dayalı ideolojik mentaliteden uzak, toplumsal konsensüse dayalı bir anayasa" olarak tanımlayan sonuç bildirgesinde, şu hususlara dikkat çekildi.

- Mevcut anayasada değiştirilmesi teklif dahi edilemez şeklinde ortaya konulan maddeler çıkarılmalı, bu maddelerin varlığını koruması halinde yeni anayasanın mümkün olmayacağı anlaşılmalı,

- Vatandaşlık vurgusunda herkesi Türk sayan, Türkiye'deki çeşitli halk ve grupları inkar eden tanımlar kaldırılmalı,

- İnanç özgürlüğüne ilişkin maddeler, AİHM kararları da gözetilerek yeniden düzenlenmeli. Türkiye'de inanç özgürlüğü sağlanmalı.

- Katılımcılık ve temsiliyetin önündeki en temel engel olan yüzde 10 barajı düşürülmeli.

- TCK 311. madde kaldırılmalı.

- Yerel Özerklik vurgusu, yerellerin kendini yönetmesi ve valilerin seçimle işbaşına gelmesi

Bildirgede ayrıca aşırı merkeziyetçi yapının da sorunların kaynağı haline geldiği kaydedildi. Aşırı merkeziyetçiliğin ademi merkeziyetçiliğe dönüşmesi istenen bildirgede, yerel özerklik vurgusu yer aldı. Yerellere kendi kendini yönetme hakkının verilmesi ve valilerin seçimle gelmesi çağrısında bulunuldu.

"Dersim" xalqı özrünü kabul etmediler

Tunceli'de bazı belediyeler ve sivil toplum örgütlerinin 'Dersim olaylarına' ilişkin düzenlediği mitingde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 'Dersim' özrü kabul edilmedi.

(DHA) -- Kamuoyunda 'Dersim olayları' tartışması ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın özür dilemesinin ardından, Tunceli Belediye Başkanı BDP'li Edibe Şahin, bazı ilçe belediye başkanları ve 44 sivil toplum örgütü bu konuda miting düzenledi.

Mitinge, AK Parti ve CHP'li örgüt ve belediye başkanları davet edilmedi.

BDP Muş Milletvekili Demir Çelik, Tunceli Belediye Başkanı Edibe Şahin, sanatçı Ferhat Tunç ile 1938 olaylarından yaralı kurtulan ve o günleri yaşayan biri kadın 5 kişi ile Türkiye'nin çeşitli illerinden gelen yaklaşık 5 bin kişi katıldı.

Miting öncesi Devlet Hastanesi önünde toplana gruplar, DersimHalkı imzası ile hazırlanan ve üzerinde, 'Gerçek Özür için, arşivleri açın, adımızı geri verin, mezar yerlerimizi açıklayın, hakikatları araştırma komisyonu kurun' yazılı pankart eşliğinde yürüdü.

Yürüyüşçüler, Dersim olaylarında 7 arkadaşı ile birlikte idam edilen Seyit Rıza heykelinin bulunduğu alanda toplandı.

O dönemi anlattı

Mitingde ilk önce 1938 olaylarını yaşayanlardan 86 yaşındaki Emoş Bakıray konuştu.

Zazaca konuşan Bakıray, "O zamanlar ben küçüktüm ama her şeyi hatırlıyorum. Binlerce kadın çocuk yaşlı demeden öldürdüler. Kimseye acımadılar, kimimiz cesetlerin arasında kalarak kurtulduk. Kimimiz kaçıp günlerce ormanda saklanarak aç susuz kalarak kurtulduk. Suçumuz günahımız neydi, bizi neden kurşuna dizdiler, bugüne kadar ne kimse bize anlattı ne de biz anladık" dedi.

Olaylardan cesetlerin altında kalarak kurtulduğunu söyleyen 85 yaşındaki Bego Polat da, "Her yerde kırım vardı, Hozat'ta, Pertek'te, Ovacık'ta Tunceli'de, Mazgirt'te her yerde kanlar akıyordu. Bizi de ailemiz ile birlikte bir alanda toplayarak kurşuna dizdiler. Ben cesetlerin arasında yaralı olarak kurtuldum, hala vücudumda birçok yara ve süngü izi var, bakın sol elimde sadece iki parmağım kaldı, diğerleri koptu. Kadınları çocukları, hamile kadınları hepsini kurşuna diziyorlardı, süngü ile öldürüyorlardı. Suçumuz günahımız yoktu. Oysa bizler bu memleketin savunmasında her zaman yer aldık, Seyit Rıza ve arkadaşları Rus işgalı sırasında en önde savaşa gitti, bizim kimse ile sorunumuz yoktu. Ama her şeye rağmen bizim soyumuzu tüketmeye çalıştılar" iddiasında bulundu.

"Başbakan'ın özrünü kabul etmiyoruz"

Tunceli Belediye Başkanı BDP'li Edibe Şahin, Pertek Belediye Başkanı Emek Partili Kenan Çetin, Hozat Belediye Başkanı Bağımsız Cevdet Konak, Mazgirt Belediye Başkanı bağımsız Tekin Türkel kürsüye çıktı.

Tunceli halkı adına hazırlanan 1937-38 olaylarını konu alan ortak deklarasyonu Pertek Belediye Başkanı Kenan Çetin okudu.

Çetin, uzun uzun yaşanan olayları anlattı. Başkan Çetin, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Dersimlilerden özür dilediğini belirterek, topluluğa, 'Başbakan özür diledi. kabul ediyor musunuz?' diye sorunca, 'Hayır etmiyoruz' yanıtın aldı.

Kılıçdaroğlu'na eleştiri

Başkan Çetin, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, CHP Tunceli Milletvekili Kamer Genç'i de eleştirdi.

Çetin, 1938'de yaşananların soykırım olduğunu iddia ederek, Kılıçdaroğlu ve Genç'in adlarını söylediği sırada mitingdekilar yuhaladı.

6 maddelik deklarasyon

Çetin, daha sonra 6 maddeden oluşan ve Tunceli halkı adına hazırlanan deklarasyonu okuyup, taleplerinin takipçisi olacaklarını söyledi.

Hazırlanan dellarasyonda şu görüşlere yer verildi:

- Dersim'de yaşanan vahşetin tüm boyutları hukuki anlamda tespit edilmelidir.
- Bu vahşetin sorumluları olan failler açıkça tespit edilmelidir.
- Seyit Rıza ve arkadaşlarının mezar yerlerinin açıklanması, toplu katliam yerlerinin saptanması, sürgün ailelerinin ve evlatlık verilen Dersim'in kayıp kızlarının listesinin açıklanması gibi somut adımların acilen atılmalıdır.
- Bu süreci resmi olarak araştıracak ve açığa çıkaracak bağımsız tarihçilerin ve sivil toplum örgütü temsilcilerinin de içerisinde bulunacağı Hakikatleri Araştırma Komisyonu kurulmalı.Dersim'de yaşanan insanlık suçunun ve tahribatlarının tespiti açısından devletin tüm arşivlerinin eksiksiz ve önkoşulsuz olarak bu komisyonun denetimine ve kamuoyuna açıklanmalıdır.
- İnsanlık adına işlenmiş suçun mevcudiyeti kabullenilerek, Meclis'te devlet adına tüm Dersimhalkından ve insanlıktan özür dilenmelidir.
- Tunceli operasyonuna atfen konulan Tunceli ismi kaldırılarak Dersim adı tartışmasız iade edilmeli, ayrıca kaldırılan eski yerleşim yerleri isimlerinin iadesi öndeki yasaklamalar kaldırılmalı, katliamda rolü olanların isimleri coğrafyamızdan silinmelidir.

Yaklaşık 2 saat süren mitingi katılanlar daha sonra olaysız dağıldı.

Hewler'de 'Öcalan'a Özgürlük' konferansı başladı

Federe Kürdistan Bölgesi başkenti Hewler'de, Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'a Özgürlük konferansı başladı. Konferansa çok sayıda sivil toplum örgütü temsilcisi ile aydın katılıyor. Uluslararası Asrın Bürosu tarafından organize edilen, Öcalan'ın Sağlık Komitesi ile Ra örgütünün destek verdiği konferans Çiraxan salonunda başladı. Konferans'ın açılışında konuşan Uluslararası Asrın Bürosu Bürosu Irak şubesi başkanı Dr. Sufiyan Abas, Öcalan'a uygulanan tecridin insan haklarına aykırı olduğunu belirtti. Dr. Abas, Arapça yaptığı konuşmada, 4 aydan fazla bir zamandır avukatların müvekkilleri Öcalan'la görüşemediklerine dikkat çekerek, uluslararası kurumlara yoğunlaşan tecridin sona ermesi için girişimde bulunmasını istedi

Öcalan'ın Sağlık Komitesi Başkanı Dr. Fayık Gulpi ise, geçmiş sağlık raporları dikkate alındığında Öcalan'ın sağlık durumunun iyi olmadığını belirtti. Öcalan'ın daha önce Türk devleti tarafından zehirlendiğine dikkat çeken Gulpi, "Bu zehirleme sağlığı üzerinde olumsuz etki yarattı. Şimdi de birkaç aydır avukatların Öcalan'la görüşmesine izin vermiyorlar" dedi.

Konferansa ayrıca Şeyh Abdulrehman Nakşibendi ile KNK üyesi Kamuran Berwari de birer sunum yaparak, Öcalan'a uygulanan tecride dikkat çektiler. Konferans sonunda, taleplerin yer aldığı bir bildirinin yayınlanması bekleniyor.

ANF NEWS AGENCY

Diyarbakır'da çatışmada 4 kişi yaralandı

Diyarbakır'ın Kayapınar ilçesi AKP İl Başkanlığı önünde iki grup arasında yaşanan çatışmada 3 kişi ile kavgaya müdahale eden bir polis yaralandı.

Alınan bilgilere göre, AKP İl Başkanlığı önünde amca çocukları olan iki aile arasında alacak-verecek nedeniyel silahlı çatışma yaşandı. Çatışmada 3 kişi çeşitli yerlerinden yaralanırken, olaya müdahale etmek isteyen bir polis de başından yaralandı. Yaralılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne sevke dildi.

Yüksekova'da ev baskınları: 4 gözaltı

Hakkari'nin Yüksekova İlçesi'nde dün gece özel harekat polisleri tarafından yapılan ev baskınlarında 4 kişi gözaltına alındı.

Hakkari'nin Yüksekova İlçesi'nde dün gece çok sayıda eve baskın düzenlendi. Güngür, Cumhuriyet ve Kışla mahallerinde özel harekât timlerinin yaptığı ev baskınlarında Ramazan Çetinkaya, Cami Kaya, İlyas Kanakan ve M. Korkut Öner gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar bugün Yüksekova Devlet Hastanesi'nde sağlık kontrolünden geçirildikten sonra Yüksekova Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. Gözaltı gerekçesi öğrenilemeyen 4 kişinin emniyetteki işlemleri sürüyor.

'Van'ı Terk Etmiyoruz!' konseri

''Van'ı Terk Etmiyoruz!" diyen Kardeş Türküler, Grup Yorum ve Gevende Van'ın barınma sorununa destek olmak için 25 Aralık Pazar günü, saat 18.00'de Bostancı Gösteri Merkezi'ne Van'ı terk etmeyen herkesi bekliyor

Konserin geliriyle Van'a konteynir sağlamayı amaçlayan müzik grupları, Van'ın gönüllü ihtiyacı için de çağrı yapıyor. 25 TL'den satılacak yardım biletleri Biletix'ten, Bostancı Gösteri Merkezi'nden veya BGST'den (251 19 21 ve 251 19 43) alınabilir. Ayrıntılı bilgi için: www.vaniterketmiyoruz.org

Gerilla Mirza'yi onbinler sonsuzluğa uğurladı

Türk ordusunun kimyasal silahlarla Kazan Vadisi'nde gerçekleştirdiği katliamda yaşamını yitiren HPG gerillası Ehmed Mirza (Lewent Derik) Tırbe Spi'ye bağlı Mame Şur köyünde onbinler tarafından sonsuzluğa uğurlandı.

Qamişlo'da onbinerce kişi tarafından karşılanan Batı Kürdistanlı HPG gerillası Ahmet Mirza'nın (Lewent Derik) cenazesi, Qasimo camiinde dini vecibeler yerine getirildikten sonra buradan yüzlerce araçlık konvoyla Tırbe Spi'ye doğru yola çıkarıldı. Cenaza konvoyu, tüm dükkanların kapalı olduğu ilçede sloganlarla karşılandı.

7'den 70'şe tüm halkın ayakta olduğu ilçe girişinde cenaze gençler tarafından omuzlanarak yürüyüş halinde merkeze taşındı. İlçede yaşayan Arapların da katıldığı cenaze yürüyüşünde halk sık sık 'şehit namirin' sloganları attı. Çevre il, ilçe ve köylerden onbinlerin katılımıyla cenaze buradan Mame Şur köyüne getirildi.

Gerilla Mirza'nın cenazesi, Mirza ile Kürt halk önderi Abdullah Öcalan'ın fotografları yanısıra, KCK ve PYD bayraklarının açıldığı köyde düzenlenen dev bir tören ardından sloganlar eşliğinde toprağa verildi.

firatnews.eu

Tirk ji hêzbûna Barzanî ditirsin

Beşek rojnemevanên tirk ku li Tirkiye nûnêrtiya hinek aliyên siyasî yên taybet dikin û wek berdevkê hinek îdeolojiyan dinîvîsînin gelek caran li ser pêwendiyên di navbera Kurdistanê û Tirkiye de nirxandina dikin û li gora xwe bala dewleta Tirkiye dikşîne. Nivîsek di derbarê pêwendiyên herêma Kurdistanî Tirkiye û Surî de....

Rojnamevanê tirk Orhan Dede di nivîsa xwede ku, li Yeni Mesaj weşandiye, behsa alozbûna têkeliyên navbera Sûriye û Tirkiyeyê ji aliyekî û pêşkeftina têkeliyên navbera herêma Kurdistanê û Tirkiyeyê ji aliyekî din dike.

Orhan Dede dinivîse:

- Tirkiyeyê bi awayekî lezgîn li hember Sûryeyê biryareke req wergirt, sînorên xwe digel Sûriyeyê girtin û daxuyaniyên dijwar li dijî Sûriyeyê dan. Sûryeyê jî çend biryar li dijî Tirkiyeyê dan ku dê tesîreke xerab li ser Tirkiyeyê bikin.

Nivîskar dinivîse ku ji aliyekî ve Tirkiye têkeliyên xwe digel Sûriyeyê qut dike û ji aliyêkî din ve têkeliyên xwe digel herêma Kurdidtanê berfireh dike:

- Trikiye li hember Sûriyeyê helwesta xwe req dike, balkêşe. Lê Tirkiye li hember "desthilata bakûrê Îraqê" gelek nerim û rehete. Xuyaye ku sedemên vê yekê jî çavkaniyên xwezayî yên "bakûrê Îraqê" ne.

Orhan siyaseta hikûmeta Tirkiyeyê ya li hember herêma Kurdistanê rexne dike û dinivîse:

- Divê wê yekê em bizanibin ku çend Barzanî bihêz bikeve, berjewendiyên Tirkiyeyê li "bakûrê Îraq" dê kêmtir bibin. Dê rojeke were ku Barzanî wê hêza xwe bibîne û li dijî Tirkiyeyê helwest werbigire. Eger ew wext hat êdî li şûna ku em qazancên têkeliyên xwe, dê ziyanên têkeliyan binivîsîn.

Nivîsakarê tirk dinivîse ku nuha Tirkiye li hember Barzanî çavên xwe digire, lê belê dê rojek were ku Tirkiye wesa poşman bibe ku tu kes bawer neke.

Balefirxaneya Bexdayê hate bombebaran kirin

Sibehiya îro balefirxaneya navdewletî ya Bexda paytexta Iraqê hate bombebaran kirin, lê heya niha hejmara qorbaniya diyar nîne.

Ajansa Nûçeya ya Iraqê belav kiriye ku îro serê sibê balefirxaneya navdewletî ya Bexdayê bi 4 roketan hate bombebaran kir, di dema êrîşê de dengê ajîrê bilind bû û firoke jî li ser esman de dizivirîn.

Heya niha hejmara qorbaniyên vê bombebaranê diyar nebûye. Di rojê de bi hezaran kes ji wê balefirxaneyê sefer dikin.

Rêjîma Esed doktorê "Şoreşa Sûriyê" kuşt!

Hate ragihandin rêjîma Sûriyê doktor Brahîm Osman li ser sînorê Sûriyê-Tirkiyê kuşt.

Li gorî rûpela "Şoreşa Sûriyê ya li dijî Beşar El Esed" ya facebookê ragihandî, doktor Brahîm Osman ê ku xwepêşandaran navê wî kiribû "Doktorê Şoreşê" li ser sînorê Tirkiyê û Sûriyê li dema dixwest ber bi Tirkiyê ve bireve ji aliyê rêjîma Sûriyê ve bu guleyan hate kuştin. Li gorî hate gotin, Brahîm yek ji doktorên herî gîring bû di şoreşê de ji bo alîkarîkirina birîndarên şoreşê û peydakirina dermanan de. Her wiha jêderê da diyar kirin ku hêzên îstîxbarata heweyî Brahîm gulebaran kirin. Hêjayî gotinê ye ku, ji ber axivitinên Brahîm ên li dijî rêjîma Sûriyê ji kanalên televîzyonan re kirî, rêjîma Sûriyê li her derê li wî digeriye.

rojevakurd.com

Nêçîrvan Barzanî: Têkdan û şewitandin diyardeyeke xerîbe

Mixabin, careke din alozî û têkdan, dûr ji hemû qanûn û ayasayan li hindek deverên herêma Kurdistanê çê bûn ku vê yekê jî em gelek dilgiran kirin. Vê carê dûr ji peyrewê ol, kultur û rewiştên civakî çend kesekan dixwest diyardeya têkdan, şewitandin û wêrankirinê bîne Kurdistanê. Bê guman ev jî diyardeyeke xerîbe bo xelkê Kurdistanê. Em hertim şanaziyê bi wê yekê dikin ku, gelê me kultura hevqebûlkirinê peyrew dike û di dirêjahiya dîrokê de her wesa bûye. Ji ber hindê ji bo vê diyardeye xerîb tu hêcet nînin.

Nabe û nayê qebûl kirin ku cudahiya olî û bîrûbaweriyên siyasî, civakî û kulturî ji bo encamdana şidetê bibine fakterek. Em weke aliyekî sereke di desthilata herêma Kurdistanê de, di demekê de ku em hewila pêkanîna aramî û asayîşa herêma Kurdistanê didin ji egerê tirsnakên derve, di vê demê de em dibînin li navxwe xerîke kultureke nû serî hilde ku digel buhayên tu civakeke pêşkeftinxwaz nagince.

Ew alozî di demekêde çêbûn ku em dibînin guhertinên mezin li tevaya hermê bi rêvene û tê çaverêkirin ku kurdên parçeyên din jî bigihîjin mafên xwe. Ji ber hindê, bi dîtina me, pêwîste di vê qonaxa hesas de derî ji bo milmilaneyên bi vê awayî neyê venekin û berjewendiyên balayên gelê me li bar çavan bigirin ew jî bi parastina yekrêzî, biratî û pêkvejiyanê dibe.

Herêma Kurdistanê di pêşveçûnên berdewam û lezgîn deye, digel pêşveçûnan diyardeyên nû jî serhildidin, hevwelatiyên Kurdistanê, yan jî partî û aliyên siyasî divê maf, azadî û azadiya kesî li berçavan bigirin ku ji bo hemûyan hatine misoger kirin. Eger na, em dikarin bi rêya qanûn û parlamentoya Kurdistanê gilî bikin û dîtin û hizrên xwe berçav bikin, ne bi rêya mînberên mizgeftan ji bo diyardeyên têkdanê teşwîqa xelkê bikin. Jiber hindê ka çawa di hemû qonaxan de mamosteyên birêz yên olî xwedî helwest bûn û rastî gihandiye cemawerî, îro jî divê bi heman awayî hest bi berpirsiyariya olî, netewî û civakî bikin û peyama aşitî, yekrêzî û pêkvejiyanê bigehînin.

Di bûyerên vê dawî de, li Zaxo û hindke deverên din, bi awayekî ne adil êrîş kirin ser milik û malê birayên me yên mesîhî û êzidî û gelek ziyan û zerer gihaniye hotêl û cîyên din yê tûrîstî ku ev diyardeye cîyê nerehetî û dilgiraniyê ye. Di heman demê de em dibînin di dema her aloziyekê de hindek kes êrîş dikin ser baregayan û dixwazin alkoziya kûrtir bikin. Ji ber hindê êrîşkirin aser baregayên Yekgirtuya Îslamî ji aliyê hindek kesan ve cîyê dilgiraniya me ye. Bê guman diviya bû karên cidî bihatana kirin da ku ew yeke nahata kirin. Lê belê ew diyardeyeke û divê hemû alî kar ji bo nehîlana wê diyardeyê bikin. Ji ber ku ji bilî têkdana yekrêziya gele me tu fêdeya wê nîne.

Em di dirêjiya dîrokê de neçar bûne bergiriyê ji hebûn û nasnameya xwe d bikin û ji bona azadiyê xebatê bikin. Îro li jêr sîbera azadî û demokrasiyê de hindek dixwazin rewşê aloz bikin û kultureke xerîb bîne nav civaka me.

Em hemû rewşa deverên din yên Îraqê li ber çavên xwe dibînin ka di çi rewşeke xerab dane. Wan hev du qebûl nekir karesat bi serê xelkê xwe de anîn. Ji ber hindê em rê nadin ku herêma Kurdistanê ber bi aqarekê aloz û hejiyayî ve biçe.

Nabe azadî bibe hokarek ji bo bêdengkirina hindek kesan ji aliyê kesên din ve. Cîyê wan kesan di nav civaka me de nabe ku li jêr sîbera azadî û demikrasiyê, azadiya xelkê din bin pê bikin. Divê hemû alîyek rêzê li buhayên olî, civakî û dîtinê cihê yên siyasî bigire.

Ez berê gotinên xwe didim partiyên desthilatdar û birayên me li nav opozisyênê ku ew dem hatiye em bi diyaloga niştimanî pabend bin û hemû pirsgirêk û giriftariyan li ser masê behis bikin. Nabe cudahiyên siyasî bibin hokarê têkdana struktura civarî, çunkî herêma Kurdistanê cîyê tevaya ol û neteweyan tê de dibe. Ez pişt rastim ku bêy hevkarî û piştgiriya hemû aliyan pirsgrêk çareser nabin û em nikarin yekrêziya xwe biparêzin. Hestkirin bi perpirsiyariya zêdetir dê zûtir me bigihîne armancên me yên pîroz û bidestxistina destkeftiyên zîdetir bo gelê me.

Hêvîdarim hemû alî, partiyên siyasî, rêxistinên civaka medenî, saziyên ragehandinê û hevwelatiyên ezîz li navxwe û derve, li astê berprisiyariya dîrokî bin û hewil bidin kirîzê bi diyalog û bi rêya qanûnê çareser bikin. Divê em hemû bi hev re rê li pêşiya vê diyardeya xerîb bigirin û nebine beşek ji azirandina kultura nexwestek. Bila yasa serwer be û derfet bidin desthilata dadweriya herêma Kurdistanê û ew komîteyên ji aliyê cenabê serokê herêma Kurdistanê ve hatîne pêkanîn bi wê qwzîfeyê rabin ku jê re hatiye diyar kirin. Çunkî yasa di ser hemû tiştan re ye û parlamentoya Kurdistanê jî ku nûneratiya tevaya hevwelatiyên Kurdistanê dike êkane mercîyete bo biryardan li ser her pirsekê ku berjewendiya gel û herêma Kurdistanê tê de be.

Lêpirsîn digehe Tansu Çîllerê

Li Tirkiye hêdî hêdî û bêdeng bê jî yek ji bûyerên girîng ên Tirkiyeyê bi awayekî ber bi zelalbûnê ve diçe. Li Tirkiye hêdî hêdî û bêdeng bê jî yek ji bûyerên girîng ên Tirkiyeyê bi awayekî ber bi zelalbûnê ve diçe.

Wek tê zanîn di salên 90-î de nêzikî 17 hezar kesên kurd, rewşenbîr, siyasetmedar, karsaxz û xelkên din bi destê hêzên tarî yên dewletê bi awayekî organîzekirî hatin kuştin.

Ew kes hemî bêserûşûn çûn, tu carê kesekî kujerên wan negirtin û bûyer zelal nebûn ji bo wê jî di rojeva Tirkiye de ev bûyer bi navê "Failî mechul Cinayetler" (Cînayetên failnediyar) cih girt. Lê piştî ku polîsekî hêzên taybet yê kevn ê bi navê Ayhan Çarkin hate girtin û li xwe mikur hat, dozgêr, dadwer û parêzeran jî hêdî dest avêt vê pirsê. Herî dawî di vê derbarê de berpirsek bilind yê MIT-ê; Mehmet Eymur hate binçavkirin û dozgêrekî dadgeha taybet 6 demjimêran îfada wî girt.

Mehmet Eymur di derbarê vê pêvajoyê de hinek tişt gotine û li gora tê gotin navê wezîrê navxwe yê wê demê Mehmet Agar daye û ew wek berpirsê kuştina bi hezarên kurdan daye nîşandan. Herweha ihtimala ku di vê derbarê de îfadeya Tansu Çîllerê jî bê girtin derdikevê holê. Niha agir ketiyê di bin lingê gelek kesan de û ji xwe ditirsin. Berpirsê yakem di van bûyerên kuştina bi hezaran kes dean Tansu Çîller serokwezîra wê demê û wezîrê navxwe yê wê demê Mehmet Agar e. Eger ev lêpirsîn bigihe van herdu navan ê li Tirkiye pêvajoya herî tarî bê zelalkirin û dê gelek kesên pêwendiyên wan di van dezgehên tarî re heyî bê eşkerekirin.

Zelal bûna vê qonaxa tarî dikare bibe destpêka zelalkirina qonaxa herî tarî û bibe destkeftiyek ji bo çareserkirna gelek pirsgirêkên ku îri di civatê de heyîn.

NETKURD

Li Hewlêrê konferansek li ser rewşa Ocalan hat sazkirin

Li bajarê Hewlêrê, di salvegera ragihandina carnameya mafên mirov a cîhanê de, konferansek li ser rewşa dawî ya rêberê PKKê Abdullah Ocalan, ku di girtîgeha Îmralî ya Tirkiyê de girtî ye, hat sazkirin.

Konferans, li salona xaringeha Çiraxanê ya Hewlêrê, bi helkefta 63emîn salvegera ragihandina carnameya mafên mirov de, ji aliyê komela parêzerên Ocalan hat sazkirin.

Di konferansê de, 2 rapor li ser rewşa tenduristî û siyasî ya Abdullah Ocalan hat pêşkêşkirin û hat gotin, rewşa tenduristiya Ocalan di girtîgeha Îmraliyê de roj bi roj xirabtir dibe.

Fayiq Gulpî,, di konferansê de axaftinek kir û got, niha nahêlin parêzer digel Ocalan hevdîtin bikin û heta niha 35 parêzerên wî ji aliyê hikûmeta Tirkiyê ve hatine girtin.

Gulpî, diyar kir, her 6 meh carekê, odeya ku Ocalan tê de girtî ye, tê rengkirin ku madeyên jehrî tê de heye, lewre gewrî, difin û guh û pişka wî nexweş ketine.

Parêzerê Ocalan, Hîlal Îbrahîm jî diyar kir, li gorî yasayê divê Ocalan digel parêzerên xwe hevdîtin bike yan jî daxwaza hevdîtina digel wan bike.

Tê zanîn, rêberê PKKê Abdullah Ocalan, nêzîkî 6 mehan e, bi parêzerên xwe re hevdîtin nekiriye.

Ocalan, ji sala 1999ê ve heta niha di girtîgeha Îmralî ya Tirkiyê de tê girtin.

sm (AKnews)

Êrîşa ser Tirkiyeyê destpêka karê me ye

Berpirsên leşkerî yên Îranê didin zanîn ku ger êrîşî welatê wan bê kirin, dê di destpêkê de êrîşê bingeha NATO li Tirkiyê bikin.

Yek ji fermandarên payebilind ê Îranê diyar kir ku di egera êrîşek li dijî Îranê de, berî her tiştî wê li sîstema mertalên fîzeyan a NATO ya li Tirkiyê bixin. Piştre jî dê berê xwe bidin armancên din.

Wekîlê Serokê Komîsyona Ewlekariya Neteweyî û Siyaseta Derve yê Meclisa Îranê Hûseyîn Îbrahîm got: “Ji bo bê bandorkirina sîstema mertalên fûzeyên NATO yên li Tirkiyê planên wan hene û di egera her êrîşekê de jî sedîsed wê bibe armanca êrîşa wan.”

Îbrahîm ji Rojnameya Şark re axivî û got: “Di pêkanîna her êrîşekê de mafê Îranê yê xwezayiye ku sîstema mertalên fûzeyan a li Tirkiyê bikin armanca xwe û sedîsed wê vê yekê bikin. Hêzên me yên çekdarî ji berî niha ve plan û tektîkên ku li ser xebitiyîn hene.”

Îranê gefên aşkere li Emerîka kir û meydan xwend!

Îranê da diyar kirin ku teknolojiya Emerîka zêde ji ya Îranê nexurtire û ketina balefira îstîxbaratiyê weku "serkeftina Îranê û têkçûna Emerîka" bi navkir.

General Hûsên Salamî li ser ekrana televîzyona dewleta Îranê bi şêwazeke vekirî û aşkere gef li Emerîka xwarin û got "Em balefira Emerîka nadin wan û ger êrîşeke din li dijî me pêk were em ê li sîstema moşekan (Fûze) ya li Malatiya (Tirkiyê) bixin." Her çend Emerîka xwedî li vê balefirê dernakeve jî, lê NATO û Emerîka aşkere kiribûn ku balefireka wan ji cûr a RQ- 170 ya îstîxbaratiyê li Afxanîstanê wenda bûye. Lê Îranê li roja çarşembê dîmenên balefirê anîbû ser ekrana televîzyonê û gotin ku wan bi kemîna elektronîkê balefir daxistiye. Ji dîmenan diyar bû ku tiştek ji balefirê nehatiye.

Her wiha Salamî bi şêwazeke tund û hişk got ku, ev helwêsteke neyartiye û em ji Emerîkan re qebûl nakin. Lê, Salamî der barê wê bi çi şêwazê êrîşî sîstema moşekan ya li Malatiya bikin de, tu pêzanîn nedan.

Yekgirtû û PDK dê sibê li hev bicivin

Bi merema normalkirina pêwediyan ku piştî bûyerên li devera Badînanê di navbera Partiya Demokrat a Kurdistanê û...

Yekgirtûya Îslamî ya Kurdistanê de pêkhatibûn dê sibê her du alî li hev bicivin.

Li gorî Ajansa Kurdistanê Endamê Serkirdatiya YÎK'ê Mihemed Ferec, xuya kiriye ku li ser pêşniyara PDK, wan qebûl kir ku sibê sa'et 10:00 li mala serokê komela îslamî ya Kurdistanê (KÎK), Eli Bapîr, digel PDKê bicivin.

Ferec, wiha axivî, “Em wek yekgirtû, tu carî ji mafên xwe derbas nabin. Ji ber ku tu hêcetek bo şewitandina baregehên me tunebû, ji ber wê jî divê tedbîrên pêwîst bên girtin. Ev daxwaziya rêveberiya yekgirtû ye.”

Tê zanîn, 2ê kanûna îsal, li devera Badînan a Herêma Kurdistanê, hinek cihên geştiyarî û baregehên YÎKê hatibûn şewitandin ku bûbû sedema alozbûna têkiliyên YÎK û PDKê.

Avestakurd.com

Name ji xwandevanên Asîya Navin

Rojbaş hevalê hêja, kekê Tahir ! Bawerim rewşa te başe. Min zûda maîlê xwe mêze nekiribû, li malperê nêzîkî 400 name hebûn, min bala xwe neda bû.

Tera spas dikim, wekî tu hemu gawa rojnama ``Dîplomat``-ê bo me dişînî. Min girt û nêhêrî, spas dikim. Cesaretê te ji yên me vir zêdetire, ev pir başe. Welatekê heqê me tine be em behsa her çar perçeyên welatê xwe bikin, sêrî de em bi xwe neheqin û welatekê wisa de hewce nake bêjî ez heme. Tahirê bira, tu nav kurdên heliyayî, bi tenê bi karê xwe serkeftî dimeşînî.

Lê yên me Asîya Navîn, Kazakîstanê nav kurdên asîmîle nebûyî nikarin û newêrin wek te karên netewî ser ruhê netewî bimeşînin. Serkeftin ji te ra.

Bi silavên hevaltî, H. Avreman

Dr. Kemal Kerkûkî pêşwaziya berpirsiyarê YN kir

Îro serokê Parlamentoya Kurdistanê Dr. Kemal Kerkûkî pêşwaziya nûnerê taybetî yê sekreterê giştî yê Neteweyên Yekbûyî li Iraqê Jersi Skoratovic kir...

Di hevdîtinê de ku li ser rewşa Iraqê û Kurdistanê hate rawestadin, nûnerê mêvan kêfxweşiya xwe ji bo geşepêdan û ewlekariya li Kurdistanê anî ziman.

Şanda mêvan, her wiha bal kişande ser demokrasiya li Kurdistanê û rola serokê Kurdistanê di çespandina demokrasiyê de bilind nirxand.

Zêbarî helwesta Iraqê li hemberî Sûriyeyê baş dizane

Wezîrê Derve yê Iraqê Huşyar Zêbarî derbarê helwesta welatê xwe li hemberî Sûriyeye diyar kir ku opozîsyona Sûriyeyê jî helwesta wan baş dibîne.

Di hevdîtinekê de di gel kanala El-Iraqiye, Zêbarî wiha got, “Helwesta Iraqê li hemberî keysa Sûriyeyê baş e û serkirdeyên opozîsyona Sûriyeyê jî di warê helwesta Iraqê li ser biryara Komeleya Welatên Erebî derbarê sepandina cezayên curecur li ser rejîma Beşar Esed pesna helwesta Bexdayê kirine”.

Zêbarî diyar kir ew niha ji bilî girûpên çekdar mijûlî gotûbêjan di gel çend aliyên opozîsyona Sûriyeyê ne.

Məmmədzadə Xanəhməd Səyavuş oğlu

Hüseyinli Rəvan Əjdər oğlu

Gül balamiz ad gününüz mübarəkdir təbirik edirik

Sizə uzun ömur can sağlığı dərslərinizdə yeni yeni müəffəqiyətlər arzulayırıq atalı-analı böyüyüb yüz yaşayasınız.

Babaları - Həsənov Mahir, Məmmədov Canəhməd, nənələri-Həsənova Gülbəs, Hüseyinova Güllü, Məmmədova Elmira, Məmmədova Gülşən, ataları-Məmmədov Səyavüş, Hüseyinov Əjdər, anaları Məmmədova Lətifə, Hüseyinova Qızqayıd, əmiləri-Məmmədov Müşvüq, Hüseyinov Ağaverdi, Hüseyinov Ələkbər, dayilari - Həsənov Anar, Garaylı Şirazi, Garaylı Rauf, xalaları – Abasquliyeva Zəminə, Məmmədova Maisə, Ağayeva Səkinə, bibiləri – Sevinc, Arzu, Nazilə, doğmaları İmran, Rəfail, Məhərrəmov Elçin, Qəzənfər.

Сеид Риза: Казните меня раньше, чем моего сына

На этой фотографии изображен лидер дерсимского восстания Сеид Риза и его сын, которых ведут на казнь. Сеида Ризу спросили о его последнем желании - он попросил чтобы его казнили раньше его сына. Но кемалисты не выполнили это его желание...

Народная песня, оплакивающая смерть героев

Подавление Дерсима 1936-1938 годы

М.А.Гасратян Фрагмент из книги (в изложении)

Ереван. Издательство "Айастан", 1990 г. Опубликовано kurdist.ru

В середине 1930-х годов Анкара приступила к полному подчинению полунезависимых племён Дерсима (вождь Сеид Реза). Турецкие "учёные" объявляли населяющих Дерсим курдов-"заза" "переселившимися в древности с равнин в горы турками", "страстно желающими воссоединиться со своей родиной".

Турецкая Энциклопедия: "Большинство курдов Турецкой Республики говорит по-турецки и живут как турки. Мы, турки, не считаем их принадлежащими к другой нации".

М. Кемаль, 1 ноября 1936 года: "Самая важная проблема в наших внутренних делах это дерсимский вопрос. Необходимо во что бы то ни стало и с корнем вырвать этот нарыв, этот страшный фурункул... и правительству предоставлены широкие полномочия для принятия самых срочных мер по этому вопросу".

Была создана специальная комиссия во главе с генералом Альпдоганом (вилайеты Элязиз, Тунджели, Бингёль). После ряда турецких провокаций и зверского убийства сына Ризы, направленного на переговоры, в июне 1937 года началось восстание: 30 тысяч вооружённых курдов выступили против корпуса во главе с Иненю и министром ВД ТР Ш. Кая. Летом 1937 года боевые действия в Дерсиме принимают небывалый размах. Риза предложил Альпдогану "прекратить кровопролитие, признать национальные права курдов, выдать убийц сына".

Турки опять подкупили, следуя старой тактике, часть курдских племён, был подкуплен и племянник Резы, вследствие чего провалилась попытка самого Сеита Резы просить убежища для дерсимцев в Ираке. Турецкое командование подожгло леса вокруг Дерсима, и курды двинулись к Ираку, отчаянно сопротивляясь наседавшим со всех сторон турками. Восстание пошло на убыль.

"Тан" в июне 1937 писала: "Дерсим - центр движения,- будет полностью разрушен, а жители переселены в другие районы. Таким образом жители Дерсима, турки, чистые турки, которые, спасаясь бегством от Тимурленга, прибыли в Дерсим, сольются со всем турецким народом". "Виселецы Диарбакыра украсились мятежниками. Казни приводятся в исполнение немедленно после вынесения приговора". "Temps", 18 августа 1937 года: "Было применено самое совершенное оружие и заняты главные стратегические пункты. Немалую роль сыграла также авиация... турецкой лётчице Сабиха Гёкчен [приёмная дочь Ататюрка] был выдан почётный диплом за героизм, проявленный ею в районе Дерсима, где она... разыскивала берлоги мятежников и обстреливала их из пулемётов".

"Таймс" 16 июня 1937 года напечатала статью "Курды против образования. Бунт, подавленный войсками". В статье говорилось, что восстание в Дерсиме было вызвано враждебностью курдов "к введению обязательного образования и других реформ.

Цинизм европейских сообщений вызвал ряд протестов, в т.ч. русского зарубежного курдолога В.Никитина и курдских патриотов в Лигу Наций, но всё это было, конечно, безрезультатно.

В июле 1937 г. был заключён Саадабадский Пакт Турции, Ирана и Ирака ("Ближневосточная Антанта"), в котором они обязывались совместно бороться против курдского движения.

10 ноября 1937 года после предательского ареста в Эрзинджане 75-летний Сеит Риза и 11 его соратников было приговорены к смертной казни в Элязизе. 18.11. они были повешены. Сеит перед смертью произнёс: "Дерсим побеждён, но курды и Курдистан будет жить, курдская молодёжь отомстит!"

16 ноября 1937 года Ататюрк, выступая в Диарбакыре, сказал: всё население востока страны целиком состоит из турок, которые "являются примером для мировой цивилизации, для всего человечества".

28 мая 1938 года премьер Д.Баяр обратился к дерсимцам: "Эй, народ Дерсима, бросьте оружие и мы протянем вам свои руки. Великодушие наше велико, но гнев ещё больше: выбор в ваших руках!"

Продолжались "военные манёвры", направленные на окончательное подавление Дерсима. Зверства турецких карателей были настолько жестокими и чудовищными, что командир эрзерумского корпуса Тевфик-паша отказался от своего поста и был отозван в Анкару. В тот период было уничтожено тогда 70.000 курдов.

Курдский исследователь И.Ш. Ваныы полагает, что восстание "было вызвано политикой массового выселения, которое правительство Анкары пыталось осуществить по отношению к курдам. Население Дерсима отказалось повиноваться приказу Анкары о переселении в западные районы страны".

В 1935-40 годах население вилайетов Элязиз, Эрзерум, Муш, Ван уменьшилось на 280.338 человек, в то время как при норме прироста, характерного для курдов, оно должно было возрасти на 100.000 человек. Тогда же было переселено 370.000 курдов.

Устюнгель: "[Кемалисты] подвергли национальные меньшинства насильственной туркизации. Выселяли из родных мест лазов, организовали массовые убийства курдов, как это было сделано с армянами. Уже уничтожены сотни тысяч курдов. Тысячи курдских семей уничтожены, сотни деревень сожжены и разрушены. Чтобы скрыть следы своего преступления, анкарское правительство объявило "запретными" районы, где были сравнены с землёй эти деревни".

В ряде курдских документов после 1945 г. упоминается идея создания Великого Курдистана. Но положение оставалось трагичным.

Турецкий журналист-очевидец Осман Мете ("Сан Поста", апрель 1948) пишет: "Я поехал в Тунджели. Это - бывший Дерсим. Объездил эти безлюдные опустошённые края. Беседовал с жителями, обитающими от Калана (бывшая деревня Мамикан) до Арарата. Они не видели других правительственных чиновников, кроме сборщиков налогов и жандармов... Здесь нет ни ремёсел, ни земледелия, ни торговли. Я увидел лишь несчастных жалких людей, вся жизнь которых связана с выращиванием коз. Тунджели живёт в XV веке и ничего не знает о благах XX века. Центр вилайета Тунджели находится в Калане, расположенном на берегу реки Мунзур и состоящем из 50-ти домов. "Почему эта деревня построена в таком неудачном месте?" - спросил я.

Мне ответили, что после дерсимских событий Абдулпаше [Альпдоган]... было предложено основать административный центр для вилайета, и несмотря на возражения специалистов он выбрал именно это ущелье... Никакой духовной жизни, ни школ, ни медресе. Цивилизация ни в какой форме не проникла сюда. Нет ни врачей, ни медикаментов. Между деревнями нет дорог. В этом районе живёт более 100 тысяч человек... Мы не должны допустить, чтобы такое положение продолжалось. Примечательно, что турецкий журналист возлагал ответственность на правительство.

После 1945 года последовало оживление надежд курдов. Их представитель писал в Лигу Наций о народе в "9 миллионов. человек, живущих на территории 500.000 кв. км".

Журнал "Экономист", май 1946 г.: "Турецкие курды официально перестали существовать, о них упоминается иногда случайно, как о горных бандитах, либо как о горных турках".

Филлипс Прайс, 1956: "На острове озера Ван имеются руины древнего армянского монастыря. До последнего времени турецкие чиновники не позволяли иностранцам бывать там", однако затем пустили, но всё же "к курдам относятся попрежнему". "Курды - древняя раса, жившая в высокогорных областях, говорившая на своём языке и ничего общего не имеющая с турками. Курды... постепенно ассимилируются турками. Все они говорят на турецком языке, но и курдский язык можно услышать на улицах города Вана и в деревнях". (Запретными зонами были объявлены Агры, Сасун, Тунджели, Зейтун).

Айдемир: "На протяжении всего правления Исмета Иненю (в качестве премьер-министра или президента) вопрос о восточных вилайетах... не рассматривался как часть национальной проблемы... Страдания Востока всегда были более глубоки, чем они представлялись стороннему наблюдателю".

24 февраля 1955 года был подписан Багдадский Пакт (Ирак, Турция, Пакистан, Англия). По мнению Ванлы, "существование курдского вопроса послужило главной причиной заключения Багдадского Пакта... главной жертвой политического "статус-кво" на Ближнем Востоке является курдский народ". Автором делается вывод, что курды и тогда составляли компактную массу на своей территории.

По переписи 1927 г., нацменьшинства (по признаку родного языка), в т.ч. курды и черкесы, в вилайете Стамбул составляли 27,5%, немусульмане 31,14%. Только в вилайете Стамбул 21.250 нетурок было причислено к туркам.

С 1927 по 1965 гг. численность курдов возросла с 1184 до 2370 тысяч человек, к концу 1938 года только в Дерсиме проживало 500 тысяч курдов (официально значилось 270 тысяч человек). По данным Исмаила Бешикчи, в 1969 г. в Турции было 4,5 - 5 миллионов курдов. В 1920-х гг. в Ване было 77% курдов и т.д. (см. таблицу выше – Ред.). В восточных и юго-восточных районах страны меньшинства составляли 40 %, причём 37 % - были курды. Бешикчи свидетельствует, что 80 – 85 % кочевавших вокруг озера Ван курдских племён совершенно не знали турецкого языка. Таким образом курды проживали компактной массой на своих землях.

Новые репрессии последовали после переворота 1960 года 485 курдов было заключено в специальный лагерь в Сивасе.

Президент Турецкой Республики Дж. Гюрсель, выступая в Диарбакыре, заявил: "Нет курдов, все турки... Земля, вырастившая Зию Гёкальпа [отуреченный курд], не может принадлежать курдам. Не только здесь, но и на всём Востоке [Турции] живут только турки".

Начало 1961 г. - сфабриковано так называемое "мардинское дело", волнения в Мардине были подавлены с помощью авиации (мардинских курдов поддержали курды Вана, Битлтса, Диарбакыра, Сиверика, Урфы). Продолжались репрессии, высылки, аресты и иные подобные меры со стороны турецкого правительства.

www.netewe.com

В Европарламенте открывается курдская конференция

В среду в Европарламенте открылась 8-я Международная конференция на тему "ЕС, Турция и курды" .

Название двухдневной конференции в этом году: "Поиски демократии в Турции – универсальные права, курдское самоопределение и борьба за новую конституцию."

Спонсоры конференции - достопочтенный архиепископ Десмонд Туту, лауреат Нобелевской премии мира, Южная Африка; доктор Ширин Эбади, лауреат Нобелевской премии мира, Иран; Бьянка Джаггер, Совета Европы, посол доброй воли.

Сопредседатели - Бьянка Джаггер и профессор Ноам Хомский.

В конференции участвуют писатель, Яшар Кемаль, писатель, Ведат Тюркал, и известный курдский политик Лейла Зана, лауреат премии Европарламента имени Сахарова за свободу мысли.

Конференция открывается вступительными словами Лейлы Зана и Ахмета Тюрка, члена турецкого парламента и сопредседателя Конгресса демократического общества.

Среди выступающих – американский конгрессмен Линкольн Дэвис и член парламента Канады Какигьяннис.

На конференции работают следующие группы: "Поствыборная Турция и курдские перспективы"; "Новая демократическая Конституция: Правовые и институциональные вызовы"; "Мирные инициативы в переговорах о политическом решении". Среди докладчиков – известный специалист по курдскому вопросу, профессор политических наук Технологического института штата Теннеси Майкл Гюнтер (доклад " Взлет и падение курдской инициативы в Турции").

Американская нефтяная компания де-факто признала Курдистан - Ирак тихонько возмущается

Информационное агентство "РосБизнес Консалтинг" сообщает, что правительство Ирака ведет переговоры с США по поводу сделок, которые одна из крупнейших американских нефтяных компаний ExxonMobil заключила в полуавтономном курдском регионе Ирака без официального разрешения властей.

Как стало известно со слов заместителя министра энергетики Ирака Хуссейна аль-Шахристани, Багдад рассматривает несколько вариантов реакции на данное нарушение, однако, возможность наложения санкций на американского нефтяного гиганта пока не обсуждается.

Аль-Шахристани также опроверг комментарии лидера Курдистана Масуда Барзани о том, что сделка с Exxon была согласована с премьер-министром Ирака Нури аль-Малики.

Согласно сообщению, окончательное решение иракских властей будет обнародовано после согласования с представителями Exxon.

РБК уточняет, что Exxon стала первой крупной иностранной компанией, начавшей деятельность в северном регионе курдов, подписав соглашение с региональным правительством Курдистана о проведении там поисково-разведочных работ. Власти Ирака назвали сделку незаконной.

События в Захо: союз соседних стран и бывших “джашей”?

В Курдистане продолжаются комментарии по поводу событий в Захо. Ветеран курдской национальной борьбы, депутат парламента Ирака Махмуд Осман заявил, что в этих событиях ясно и четко прослеживается внешняя рука. Он связал эти события с последними визитами Масуда Барзани в Иран и Турцию, а также событиями в Сирии. В частности он отметил, что Тегеран и Анкара пытаются оказывать давление на Эрбиль в канун вывода американских войск с целью заставить проводить угодную для них политику, в частности в отношении Рабочей партии Курдистана. Как известно, президент Курдистана "не оправдал" возлагавшихся на него соседними правительствами надежд. Относительно Сирии, Махмуд Осман отмечает, что власти Курдистана активно поддержали создание Национального совета курдов Сирии, и это не могло понравиться Дамаску. Беспорядки в Захо, по мнению Махмуда Османа, были ответом соседних государств руководству Курдистана. Следует отметить, что, по сообщениям курдских СМИ, в беспорядках приняли участие в основном представители племен рикани и сурчи, которые, будучи соседями племени барзан и исторически враждуя с ним, в ходе национально-освободительной борьбы выступали на стороне правительства и записывались в проправительственную милицию (так называемые "джаши"), которая участвовала в борьбе с партизанами и во всех преступлениях режима против мирного населения в повстанческих районах. После освобождения Курдистана КРГ объявило амнистию бывшим "джашам" (акт, затем подтвержденный указом президента Барзани), и в настоящее время основной электоральной базой Исламского союза являются именно эти племена. Вчера в своем блоге в Фейсбуке президент Барзани, обращаясь к активу ДПК, прямо отмечает, что "существует международный заговор против Курдистана", и призывает ДПК и народ

Президент Барзани встретился с лидером ливанских друзов

Президент Курдистана Масуд Барзани встретился с председателем ливанской Прогрессивной социалистической партии Валидом Джумблатом, с которым обсудил укрепление двусторонних отношений между обеими сторонами.

Президент Барзани указал на политических спокойствие, экономический прогресс и реконструкцию в Курдистане.

Со своей стороны, Джумблат выразил поддержку Курдистану и курдскому народу, сказав: "Для меня честь быть в Курдистане, организованном его собственным народом".

Президент Барзани принял американского командующего

Во вторник, президент Курдистана Масуд Барзани принял командующего силами США в Ираке генерала Остина и сопровождающую его делегацию.

Стороны обсудили ситуацию в Ираке и Курдистане, а также двусторонние отношения и пути их развития.

На встрече присутствовали также министры по делам пешмарга, внутренних дел и ряд курдских военных руководителей.

"Нет химическому оружию!"

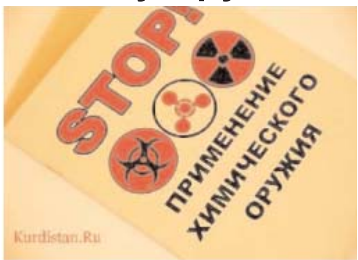

Московское издательство МСКОО выпустило брошюру "STOP! Применение химического оружия". Брошюра знакомит с расследованиями случаев применения химического оружия турецкими военными против партизан Рабочей Партии Курдистана.

"30 октября с. г. пресс - служба Народных сил самообороны Курдистана опубликовала заявление: 22 -24 октября в долине Казан была осуществлена широкомасштабная военная операция против курдских партизан. 35 партизан, находившиеся в этом районе, пропали без вести после интенсивных бомбардировок, проведенных турецкой авиацией. 28 октября в Малатье обнаружены 24 обгоревших и расчленённых тела. Позднее судмедэкспертиза установила, что тела принадлежали партизанам нес, убитым в районе Челе. Фотоснимки и материалы доказывают, что повстанцы погибли в результате применения боевых отравляющих веществ - химического оружия, используемого вооруженными силами Турции. Помимо этого, на телах погибших заметны следы пыток..."

Издание призывает общественные организации и правозащитные органы расследовать обстоятельства гибели курдских партизан:

"Гуманитарное право является законом, который должен соблюдаться в военных условиях. Мы ожидаем, что компетентные органы расследуют обстоятельства применения химического оружия, нарушения гуманитарного права, законов войны и вооружённых конфликтов И сделают научнообоснованные заявления, способные удовлетворить мировую общественность..."

Турция возобновила бомбежки Курдистана

В среду, турецкие военные самолеты возобновили бомбардировки пограничных районов Курдистана.

По данным агентства ПУК-Медиа, бомбежкам подверглись несколько деревень провинции Дохук, именно Сере, Нхель и Шиве, причинен материальный ущерб.

kurdishcenter.ru

www.netewe.com

ДИПЛОМАТ

№ 35 (146) 8-15 декабря 2011 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Последняя страница

Президент Барзани заявил о заговоре против Курдистана

Президент Барзани предупредил о заговоре против Курдистанского региона и ДПК, передает агентство "Асват аль-Ирак" со слов курдского депутата иракского парламента Мухсена Саадуна. Он добавил, что Барзани не обвинял исламские или какие-то другие партии, заявив, что целью удара по региону являются все партии, а не только ДПК.

"Внешний план направлен также на уничтожение проектов инвестиций, защищенности и стабильности в регионе," подтвердил он.

По словам Барзани, этот план направлен на разжигание конфликтов между мусульманами, христианами и езидами, что для Курдистанского региона неприемлемо.

По словам Барзани, ДПК не поощряет никаких действий против Исламского Союза, который является членом Альянса Курдистана в парламенте Ирака и стоит там на единой платформе с ДПК.

Делегация КРГ посетила Вашингтон

Высокопоставленная делегация Курдистана посетила Вашингтон на этой неделе, подчеркнув важность дальнейшего участия США в делах Ирака и Курдистана в 2012 году и за его пределами.

В состав делегации вошли доктор Фуад Хусейн, руководитель аппарата президента Курдистана; доктор Ашти Хаврами, министр природных ресурсов; министр Фалах Мустафа, глава департамента иностранных дел, и Кубад Талабани, представитель КРГ США.

Делегация встретилась с должностными лицами из Госдепартамента, Пентагона, министерства энергетики, офиса вице-президента, Совета национальной безопасности и Агентства по международному развитию, отметив значение Курдистана в интересах национальной безопасности Соединенных Штатов и подтвердив приверженность региона федеральному, демократическому и плюралистическому Ираку.

"В последнее время у нас были хорошие обсуждения с вице-президентом Байденом в Эрбиле, и руководство Курдистана считает важным развивать именно эти переговоры в Вашингтоне", сказал д-р Хусейн. "Активная вовлеченность США имеет решающее значение для долгосрочного мира в Ираке, и наши американские друзья нам сказали, что благополучие и процветание Курдистана также имеет решающее значение для национальных интересов США."

Во словам министра Мустафы, "наш визит в Вашингтон, был идеальным и конечно добавит штрихов в контекст особых отношений между КРГ и правительством США."

Христиане Захо: мы не чувствуем угрозы со стороны мусульман

Христиане в Захо заявили, что не чувствует себя под угрозой из-за винных погромов в прошлую пятницу, напомнив о долгой истории сосуществования между мусульманами и христианами в этой области.

"Мы никогда не чувствовали никакой дискриминации и жили вместе в наилучших отношениях", сказала агентству АК-Ньюс Вахида Яко, христианская работница в Захо. Она добавила: "Вандалы пытаются запугать христиан и мусульман, которые до сих пор ладят друг с другом и мирно сосуществуют на протяжении веков".

Ее поддержал Джамиль Юсеф, епископ в церкви Девы Марии в Захо. "Есть некоторые элементы, которые хотят испортить репутацию региона и подорвать существующее мирное сосуществование в Курдистане, в частности, в Захо". Он призвал все стороны "искать правду и выяснить, кто стоит за атаками."

Яко, по всей видимости, довольна ДПК и ее ролью в этом инциденте. "Мы чувствовали себя в безопасности, особенно после того как в ходе своего визита президент Курдистана Масуда Барзани подтвердил, что готов бороться с вандалами, чтобы защитить христиан в Курдистане".

Состоится встреча делегаций ИСК и ДПК

Член Политбюро Исламского союза Курдистана Мехмет Фарадж заявил, что сегодня делегация Исламского союза Курдистана встретится с делегацией ДПК для обсуждения событий в провинции Дохук. Фарадж заявил, что инициатива встречи исходит от ДПК, и они ее с удовлетворением приняли. Встреча состоится в доме у лидера Исламской группы Курдистана Али Бапира, который в последние дни активно вел посредническую деятельность между двумя партиями.

Имамы Курдистана призывают к межрелигиозному и межнациональному согласию

В прошедшую пятницу во всех городах Курдистана во время пятничных проповедей имамы говорили о событиях в Захо. В своих проповедях имамы призывали защитить культуру совместного проживания, которая исторически существовала в Курдистане. Они призывали верующих не поддаваться на провокации и не допускать беспорядков. Кроме того, в своих проповедях имамы резко осудили произошедшие беспорядки в Захо и призвали верующих защищать достижения Курдистана, которые ниспосланы благословением Бога.

КРГ обсудило беспорядки в Захо и утвердило проект закона о контроле над нефтегазовыми доходами

В понедельник, состоялось заседание кабинета КРГ под председательством премьер-министра доктора Ахмеда Бархама Салиха.

Первая половина заседание была посвящена обсуждению беспорядков в Захо, которые министры решительно осудили. Также был утвержден проект закона о Фонде нефтегазовых доходов, согласно которому, в целях контроля за нефтегазовыми доходами будет создан особый верховный орган.

Террор в Киркуке

Одновременно в районе Хавиджа провинции Киркук была обезврежена придорожная бомба. Тело арабской женщины, бежавшей из из охваченной насилием провинции Дияла, было найдено в районе Дуз Хурмату провинции Киркук. Как сообщает агентство АК-Ньюс со ссылкой на местную полицию, арабка была расстреляна, а на ее теле убийцы оставили письмо, которое, однако, никак не помогает идентифицировать убийц. *Курдистан.Ру*

Allah rəhmət eləsin!

"Diplomat" qəzetinin idarə heyəti və Həsənov Mahir, Məmmədov Canəhməd, Məmmədov Mahir, Fərzəliyev Kərim, Səfərov Müzəffər, Ağayev Şahin, Bəylərov Orduxan, Səfərov Rəhman, Məmmədov Siyavuş, Abbasquliyev İmrani, Məmmədov Güləhməd, Ağayev Rəfail, Həsənov Namiq, Həsənov Bəxtiyar, Vəliyev Seyfəddin,

Güllü Əli qızı Hüseynovanın

vəfatından kədərləndiklərini bildirir, övladları Ağaverdi, Ələkbər, Hüseyn, Əjdər Hüseynovlara dərin hüznlə baş sağlığı verirlər.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

ÎMTÎYAZ Û SERNIVÎSAR:
TAHİR SILÊMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbirlər:
RAMİZ CƏBRAYILOV

SAKİT ÇIRAQLI

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üstüstə düşməyə bilər.

www. Diplomata-kurdi.com

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnîsan: Bakû 40 soqaq
S.Mêhmandarov xanî 25 mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.
Мехмандарова дом 25 кв-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnib və "Futbol+ Serviss" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə : NFŞ 005004966
BUSB-un2 saylı Sabunçu rayon filialı
VÖEN1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 4500